

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Четвртото продолжение на Четириесет и шестата седница на
Собранието на Република Македонија, одржана на 20 јуни 1996 година

Скопје, јуни 1996 година

**46 (ЧЕТИРИЕСЕТ И ШЕСТА) СЕДНИЦА, IV ПРОДОЛЖЕЖИЕ,
ОДРЖАНА НА 20. VI. 1996 Г.**

1. АЈДАРАГА ГАЗМЕНД 56, 60, 61, 62, 63	продолжение од Т.5-стр.1
2. БУЗЛЕВСКИ ДИМИТАР 6, 8, 15, 35	Т.6-стр.4
3. БИЉАЛИ МЕРСЕЛ 45, 49	Т.7-стр.67
4. БЕЛИЧЕВ ЉУПЧО 89, 92	Т.8-стр.94
5. ГЕОРГИЕВ ДРАГАН 42	Т.9-стр.96
6. ДАНЕБВСКИ СЛОБОДАН 36, 40, 65	Т.10-стр.96
7. КОЦЕВСКИ АЦЕ 29, 31, 41, 66, 98, 101	Т.11-стр.102
8. КАРОВ ЗВОНКО 53	
9. ПОПОВСКИ Р. НИКОЛА 3	
10. ПОПОВСКИ Г. НИКОЛА 5, 99	
11. ПОЛОЖАНИ МЕРСИМ 68 , 84	
12. РАМАДАНИ САЛИ 4	
13. РАМАДАНИ ХИСЕН 50	
14. СОКОЛОВСКИ ВЛАДИМИР 6, 7, 21, 23	
15. ТРПЕНОВСКИ ДИМИТАР 25	
16. ФИЛИПОВСКИ БЛАЖЕ 1 (ја води седницата)	
17. ШАПУРИЌ ЗОРАН 103	

КРАЈ НА СЕДНИЦАТА!

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Четвртото продолжение на Четириесет и шестата седница на
Собранието на Република Македонија, одржана на 20 јуни 1996
година

Седницата започна со работа во 11,55 часот.

Седницата ја отвори и со неа претседаваше Блаже Филиповски, потпретседател на Собранието на Република Македонија.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Започнуваме со работа по Четириесет и шестата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Славко Котевски, Пецо Стојановски, Игнатие Богдановски, Ратка Куљан-Зографска, Борис Костаќев, Стојан Ковачевски и Фаик Абди ме известија дека до оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата.

Констатирам дека на седницата присуствуваат мнозинството пратеници на Собранието и дека Собранието може полноважно да одлучува.

Минуваме на точката 5.

Бидејќи е заклучен претресот по Предлогот за донесување на закон за територијална поделба на Република Македонија и определувањето на подрачјата на единиците на локалната самоуправа, на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

1. Собранието на Република Македонија го усвојува Предлогот за донесување на закон за територијална поделба на Република Македонија и определувањето на подрачјата на единиците на локалната самоуправа.

Молам, кој е за предложениот заклучок да крене рака?

52 пратеници се за.

Дали има некој против? (3 пратеника)

Дали некој се воздржува од гласање? (еден пратеник)

Очигледно бидејќи сега утврдивме кворум некој не гласал.

Констатирам дека е усвоен предложениот заклучок.

Бидејќи има предлози Владата на Република Македонија да изготви и на Собранието да му достави Нацрт на овој закон, на гласање го ставам прво следниот заклучок:

1. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието на Република Македонија ќе му достави Нацрт на закон за територијална поделба на Република Македонија и определуваше на подрачјата на единцитие на локалната самоуправа, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела, укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, мислењата на собранијата на општините Кратово и Гостивар и забелешките на пратениците Џеладин Мурати, Бранко Арсовски, Борис Костаќев, Горѓи Атанасов, Николина Трајановска, Фаик Абди, Амди Бајрам, Ристо Марковски, Петар Талимџиоски, Мерсел Биљали Казми Маљичи, Сали Рамадани, Стојан Ковачевски, Владимир Давитковски, Никола Р. Поповски и Ризван Сулејмани.

Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, мислењата на собранијата на општините Кратово и Гостивар и забелешките на пратениците Џеладин Мурати, Бранко Арсовски, Борис Костаќев, Горѓи Атанасов, Николина Трајановска, Фаик Абди, Амди Бајрам, Никола Поповски, и Ризван Сулејмани и укажувањата на месните заедници да се достави до Владата на Република Македонија, Министерството за правда и Министерството за урбанизам, градежништво и заштита на човековата околина.

НИКОЛА Р.ПОПОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, према заклучокот одредени дискусии и барања од месните заедници кои што беа расправани не се внесени во заклучокот. Барам сите барања што се од месните заедници и дискусиите од пратениците да бидат опфатени во овој заклучок.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Сите барања со укажувањата се внесени, но се прифаќа и оваа забелешка.

Молам, кој е за предложениот заклучок, нека крене рака,? (8 пратеници).

Дали некој е против? (22)

Дали некој се воздржува од гласање?

Констатирам дека не е усвоен предложениот заклучок.

Бидејќи Собранието не го усвои предложениот заклучок му предлагам на Собранието да го усвои следниот заклучок:

Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието на Република Македонија ќе му достави Предлог на закон за територијална поделба на Република Македонија, определувањето на подрачјата на единиците на локалната самоуправа при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата што се содржани во извештаите на работните тела, укажувањата до расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, мислењата на собранијата на општините Кратово и Гостивар и забелешките од пратениците Џеладин Мурати, Бранко Арсовски Борис Костаќев, Горѓи Атанасов, Николина Трајановска,, Фаик Абди, Амди Бајрам, Ристо Марковски, петар Талимџиоски, Мерсел Биљали, Назми Маљичи, Сали Рамадани, Стојан Ковачевски, Владимир Давитковски, Никола Р. Поповски и Ризван Сулејмани.

I/4.-

Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела, укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, мислењето од собранието на општините Кратово и Гостивар забелешките на пратениците Џеладин Мурати, Бранко Арсовски, Борис Костаќев, Горѓи Атанасов, Николина Трајановска, Фаик Абди, Амди Бајрам Ристо Марковски, Петар Талимџиоски, Мерсел Биљали, Назми Маљичи, Сал Рамадани, Стојан Ковачевски, Владимир Давитковски, Никола Р. Поповски и Ризван Сулејмани и укажувањата на месните заедници да се достави до Владата на Република Македонија, Министерството за правда и до Министерството за урбанизам, градежништво и заштита на човековата околина.

Молам, кој е за предложениот заклучок, да крене рака? (46 пратеници)

Дали има некој против? (5)

Дали некој се воздржува од гласање? (6)

Констатирам дека е усвоен предложениот заклучок.

Минуваме на точката б - Предлог за донесување на закон за радиодифузна дејност.

Предлогот за донесување на закон и извештаите на работните тела на Собранието ви е доставен, односно поделен. Отворам претрес, молам кој бара збор?

САЛИ РАМАДАНИ:

Денеска додека чекаме уште информација за затруеноста на учениците од средното медицинско училиште "Никола Штејн" од Тетово во хотелот "Галеб" во Струга, каде беа сместени за време на нивната екскурзија на 25 мај 1996 година, за припремите и преземените мерки немаме уште информација. Во името на пратеничката група на Партијата за демократски просперитет на Албанците и Народната демократска партија бараме да ни се поднесе веднаш информација пред Собранието на Република Македонија.

Прво, за неадекватното третирање на нашата пратеничка

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Ве молам оваа седница е во тек ние имаме продолжение на Четириесет и шестата седница. Ние деловнички сега не можеме да го менуваме дневниот ред. На 26 ќе имаме нова седница и вие ќе можете да го кажете својот предлог.

НИКОЛА Г. ПОПОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници, во мое име предлагам после точката која е на дневен ред, Законот за радиодифузија, Собранието да ја прекине седницата Четириесет и шеста и предлагам да се разгледа заклучокот да преминеме на Педесетта седница на која Владата ќе поднесе информација за преговорите за склучување спогодба со Европската Унија и после гледањето на оваа точка Владата да достави до Собранието во вид на експозе информација за состојбите со преговорите со Унијата. Значи тоа би било нова седница со една точка на дневен ред. Барам тоа ако е можно и формално да се гледа од причина што мислам дека сме во една прилично деликатна фаза, а Собранието по обичај после се доведува во позиција на ратификација на спогодби за кои нема никакво влијание. Затоа мислам дека би било добро да ја прекинеме Четириесет и шестата седница на Собранието.

Да поминеме на нова седница на која ќе бидеме информирани за состојбата, затоа што имаме шпекулативни новинарски информации кои се неофицијални и мислам дека се работи за една материја која е многу интересна и битна за Република Македонија.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Јас ве молам, седницата е во тек, јас го молам пратеникот да достави вообичаено, според Деловникот барање за нова седница до претседателот на Собранието и во вообичаената постапка. А во врска со прекинувањето на седницата, може после завршувањето на точката да го ставиме на гласање на Собранието предлогот.

ВЛАДИМИР СОКОЛОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани членови на Владата почитувани колеги. Бидејќи сега на дневен ред доаѓа Законот, односно Предлогот за донесување на закон за радиодифузија, непосредно пред почетокот на седницата ја добивме експертизата за Нацрт законот даде на се надевам до Советот на Европа. Сметам дека ние како пратеници денеска немаме можност да погледаме што вели експертизата, а треба да дискутираме за еден многу сериозен закон, кој треба да регулира многу работи од дејноста во радиодифузијата и воопшто дејноста за информацијата во нашата држава. Сметам и предлагам ако може оваа точка да ја одложиме за наредната седница ,бидејќи сепак треба да се прочита оваа експертиза и на база на таа експертиза да бидеме спрема да дискутираме во оваа прва фаза од Законот.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Незнам дали е деловнички, меѓутоа сепак чувствувам потрес да кажам неколку збора околу овој предлог. Со писмо Собранието се обрати до Владата и со тоа писмо побара во име на Пратеничката група на Либералната партија за расправата по законот за радиодифузија и за водење на конструктивна расправа по Предлогот за донесување на закон за радиодифузија, ако е можно да се обезбеди експертиза и таа да се дистрибуира до пратениците.

1/7.-

Колку јас можам да забележам иако не истиот ден кога го добивме писмото тоа и го испративме како потребен материјал во Собранието експертизата е примена во архивот на 14 јуни . Значи од 14 јуни до денеска имало доволно време да се погледа експертизата иако мора да се произнесеме и по следниот пат. Ова е прва фаза за носење на законот, ова е предлог за донесување на закон кој што елементарно треба да ја, или да не ја потврди потребата до носењето на законот.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Јас сега добивам информација дека дента кога е пристигната првиот работен ден е дистрибуиран материјалот. Во понеделник бил спремен за дистрибуција, но со оглед на закажувањето на седницата е доставен денеска на пратениците. Јас од предлогот на г-динот добив впечаток дека бара одлагање на точката. Јас не нам, единствено останува, бидејќи ние го отворивме претресот процедурално да го поставам на гласање барањето.

ВЛАДИМИР СОКОЛОВСКИ:

Јас мислам дека реков да се погледа експертизата и барам пауза од името на пратеничката група на Либерална партија до еден час

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Пауза од 1 час по барање на Пратеничката група на Либералната партија.

Ќе продолжиме со работа во 13 часот.

(По паузата продолжи со работа во 13,25 часот).

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Продолжуваме со работа.

Минуваме на точката 6 - Предлог за донесување на закон за радиодифузна дејност.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор?

Има збор министерот Бузлевски.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници,

Денеска пред вас ја презентираме потребата од донесување на закон за радиодифузија. Со тоа на своевиден начин настојуваме да ја прекинеме присутната долгогодишна ситуација во која што важеше законска регулатива донесена во далечната 1974 година и која што длабоко во својата содржина е дерогирана од аспект на сето тоа што како позитивен процес се случи во последниве шест години и сето она што е создадено со Уставот и амбиентот во кој што го оживотворуваме нашиот Устав.

Затоа се обидовме пред вас да презентираме законски проект што во основа има за цел да постигне при неговото концептирање ниво во кое што ќе се инкорпорираат човековите слободи и права и тоа што поцелосно и што пошироко. Во тој контекст слободата на информирањето, мислата и нејзиното слободно изразување во најширока смисла на зборот се основите на концептирање на одредбите на овој закон, со што се напушта онаа законска регулатива и оној концепт што претходно го спомнав.

II/2.-

Исто така, во основата на овој закон лежи принципот на дерогирање како неодминлив белег на мноштвото промени кај нас, со предзнак за намалување на државното влијание, јакнење на пазарните механизми и приватната иницијатива и во оваа сфера.

Ми се чини дека дерегулацијата не е сфатена во смисла на намалување и поедноставување на законодавната регулатива, туку ќе создава слободен простор за зголемување на достапноста кон медиумите и креативноста во концептирање на нивните програми, со нужен респект кон јавниот интерес и општите морални норми и принципи. Ова подразбира и во вршење на оваа дејност се да биде можно, но под определени услови што ќе значат објективна селекција на компетентните, и солвентните но не и повластување или сеграгација на одделни субјекти.

Во оваа смисла целта на овој закон е да го поттикнува како јавното, така и комерцијалното вршење на оваа дејност, поаѓајќи од ставот дека ниту една од нив сама за себе нема доволно ниту духовни ниту материјални добра да ги задоволи растечките потреби на граѓаните и стопанството ниту пак можат да ги дадат целосните информации од културата, образованието до потребите од рекреација и забава на човекот. Тоа може да го постигнат само двата видови на медиуми.

Потоа, целта на Законот е да создаде нормативни претпоставки за афирмирање на принципот за рентабилност во работењето на радиодивузните организации, како во јавната, така и во комерцијалната сфера, како основ за здраво економско работење и да се стимулира тоа што е најдобро и највредно, но создавајќи услови за соодветна контрола и лимитирање на профитерството и имајќи ја предвид чувствителноста и големото значење на оваа дејност и нејзините пошироки импликации.

II/3.-

Во таа смисла, целта на Законот е радиодифузните организации да создаваат и емитуваат програми во согласност со критериуми и мерила за вистински вредности иманентни на меѓународните стандарди. Притоа, законските норми го имаат предвид и фактот дека оваа дејност и телекомуникациите воопшто не може да се посматраат статички, со оглед на тоа што нивниот се побрз развој овозможува се понови видови на услуги, така што крутите законски рамки би биле пречка за тоа.

Една од најзначајните цели на Законот се состои во јасното и прецизно дефинирање на улогата и функциите на државата и развојот и функционирањето на радиодивузните системи. При тоа се поаѓа од уставната обврска на државата да го поттикнува економскиот развој што во себе ја консумира и грижата за непосредни материјални вложувања за развој, одржување и користеше на фундаменталната радиодифузна техничко - технолошка и материјална основа, вклучувајќи ги и мултимедијалните и мултинаменските системи.

Имено, оваа грижа на Републиката е основа врз која се гради како радиодифузниот систем, така и системот на телекомуникации во целина без кои не е можно да се зборува за воспоставување на усогласени системи на фреквенции и режим на нивно користење, како и нивно поврзување во меѓународни релации. На овој начин не само што се воспостави ред, не само што ќе се воспостави ред и заштита на воздушниот простор во државата, туку ќе се обезбеди и принципиелно еднаква достапност на сите посредни и непосредни корисници на овие инсталации и уреди.

Почитувани пратеници, овој законски проект кој што го утврди Владата во изминатиот период беше предмет на расправа во разни

II/4.-

средини. Веднаш на самиот почеток да кажам дека обемните расправи што се водеа по Законот, потенцирајќи ја пред се расправата што беше присутна во матичните комисии на Собранието на Република Македонија, како и оние што по повод законот беа организирани во разни средини, почнувајќи од Македонската радиотелевизија, продолжувајќи со Здружението на приватните телевизии и радиостаници, понатаму продолжувајќи со активностите што беа присутни во рамките на Асоцијацијата на приватни радиодифузери, нашата стручна група која ги следеше овие расправи имаше корисна можност во рамките на така обемната расправа во Законот да акцептира разни видувања по однос на неговата содржина и да, што е можно во наредниот период и тоа што е корисно од тие расправи, ги вгради во другите фази од Законот што ќе бидат предмет на расправа во наредниот период пред вас.

Чувствувавме потреба а истовремено и обврска овој законски проект да го провериме во рамките на експертските тимови кои работат во функција на активноста на Советот на Европа. За таа цел имавме претходни активности на кои што следуваа конкретни разговори одржани во декември 1995 година по кои што активности следуваше Извештај од експертскиот тим што беше доставен до Министерството, преку Министерството до Владата, а по барање на Пратеничката група на Либералната партија и до вас почитувани пратеници.

Сето тоа го гледаме како корисна соработка што на свое виден начин може да ја афирмира подготвеноста пред надлежниот орган што го предлага овој закон за изработка на таков закон што во својата содржина ќе ги обезбеди прокламираните вредности во член 16 од Уставот на Република Македонија. И, како таков ќе биде позитивно оценет од аспект

II/5.-

на неговата демократичност и плуралност во средините кои што тоа го прават и за тоа имаат своја компетентност.

Бројните забелешки што беа кон Нацртот или Предлогот за донесување на закон упатени од Експертската група се инкорпорирани во текстот на Законот иако на одредени прашања во оваа фаза нашите проучувања не определија да понудиме она што го имавме во првобитниот текст на Законот. Но, за тоа малку подоцна.

Освен овој вид на консултации што го извршивме, секако дека беше потребна додатна консултација што ја обезбедивме со активно учество на Англиската влада преку ангажирање на Независна фондација која што и во изминатиот период имаше своевидна активност во оценка на поставеноста на медиумите во нашата држава, тоа е Фондацијата "Томсон" и врз основа на нивното согледување и нивниот експертски приод кон содржината на Предлогот за донесување на закон, пред нас е и нивниот Извештај.

Ова го напомнувам од моја потреба да, на бројни прашања што беа поставувани во овие активности што беа насочени како придонес за изработка на што поадекватен текст на Законот за радиодивузија да ги изнесам само основните принципи што како констатација ги забележаа експертите кои долг период работат во сферата на јавната и комерцијалната радиодифузија во Европа. И, цитирам, во делот на принципи пишува:

"Широки принципи на плурализам, структурна независност и уредничка слобода што Законот бара да ги воспостави се добро замислени, јасно согледани и според стандарди кон кои тежи секое демократско општество". Тоа е еден дел од Извештајот добиен врз основа на Експертизата направена од експерти а финансирана од Англиската влада.

II/6.-

Нам, секако ни е јасно дека содржината на овој текст со оглед на тоа што регулира една доста суптилна материја во која штоп материја во изминатиот период функционираше до 1990 година Македонската радиотелевизија, а после тоа активно се вклучија на свој начин и доста приватни телевизиски и радиостаници кои голем дел од нив го најдоа своето место во оживотворуван>ето на радио- дифузната дејност, ние, врз основа на таквата фактичка ситуација бевме свесни дека од разни средини спрема законот ќе имаме различни погледи, различни видувања.

Според тоа што констатиравме во изминатиот период можам да кажам дека се обидовме да ги приближиме тие согласувања и да ги поставиме на принципиелна основа во вид на законски определени членови што ќе ги презентираат условите и можностите за реализација на оваа дејност. Според тоа, секако е присутно и едно размислување дека во концептирање на законската регулатива сите интереси не можат да се опфатат и да се стават во законот. Со оглед на тоа што станува збор во дадени моменти и за различни интереси што произлегуваат од средини што се борат за задоволување на своите интереси. Заради тоа ценивме дека е потребно пред Владата да излеземе со доста изграден концепт што ќе ги елиминира бројните дилеми што ја следат оваа сфера.

Денеска нудиме Предлог за донесување на закон за радио-дифузна дејност. Со тој предлог, секако, нудиме и потреба за негово донесување, но со тој предлог даваме и решенија што сметаме дека се конзистентни и решенија што во дадениот текст ги имаме ставено и во алтернатива. Во рамките на тоа што пред нас се поставуваше како дилема, зошто таа дилема ја преточивме во основна верзија на одредени членови и нивна алтернатива, доминантно место зафаќа

II/7.-

пристапот кон регулирање на развојот на радиодивузната мрежа. Или конкретно на кое ниво државата Македонија допушта развој на радиодифузна мрежа. Дали допушта на државно за јавните радиодифузери или "државно и за трговските радиодифузни друштва или допушта за вторите само на локално ниво. Тоа- 6 ставено како алтернатива.

А, зошто е ставено како алтернатива? Во земјите каде што анализираме за да можеме на компаративен начин да ја согледаме поставеноста на радиодифузната сфера, во тие земји општа е констатацијата дека еден универзално изграден систем за развој на радиодифузната мрежа нема. Општа е констатацијата дека секоја земја врз основа на своите специфики го уредува развојот на радиодифузната мрежа на начин како што таа смета дека треба тоа да се уредува.

Оттаму, имаме примери во високоразвиени од аспект на демократија земји да не се допушта развој на радиодивузна мрежа на национално ниво но имаме бројни примери каде што се допушта развој на радиодифузна мрежа и на национално ниво, со самиот факт што во 34 земји што ги анализираме се развиени радиодифузни системи на национално ниво во бројка од 140 такви системи. Значи, има интенции оваа активност која што е од аспект на обезбедување на капацитети во радиодифузната сфера, да биде подложена на конкуренција или да се надмине дотогашниот монополски однос кон развојот на радиодифузната сфера.

Многу елаборирана материја која што во разни сфери а и на комисиите беше како составен дел на Законот е местото и улогата на Советот за радиодифузија. Веднаш на почетокот да кажам дека Советот како советодавно тело за радиодифузијата е присутен како институција во сите развиени демократски земји како таков.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ: (Продолжение)

Секоја земја на различен начин го уредува работењето и функционирањето на Советот. Имаме примери во Европа каде што советите за радиодифузија се составени од членови кои ги бираат политичките партии застапени во Парламентот, имаме примери во други земји каде во конституирање на советите за радиодифузија активна улога имаа извршната власт, во некои земји таа го предлага претседателот на Советот за радиодифузија, имаме примери каде на најдемократски начин е поставено конституирањето на Советот каков што е примерот во Англија каде што Бордот за радиодифузија го именува Кралицата, имаме примери во други земји каде што во предлагањето на членовите на Советот активно учество има министерот за култура на пример во Данска кој го предлага претседателот, а кој ја врши и надзорната работа која е во функција на активноста на Советот за радиодифузија.

Сето тоа се примери кои се применуваат во тие земји, примери кои во рамките на нивната законска регулатива се можни и допуштени. Ние, наједноставно ни беше, а и нашиот широк демократски поглед кон оваа сфера тоа ни го налагаше да земеме еден тип на конституирање на Совет за радиодифузија тој да го преточиме во оваа законска регулатива и надлежностите кои се поставени во тие земји да ги препишеме и во нашата земја. Меѓутоа, сепак според експертизата која е дадена дека државата Македонија треба да си го уреди своето законодавство од област ана радиодифузијата во рамките на своите прилики и во согласност со законите кои важат во Македонија, ние се соочивме со една неможност Советот така како штос е конституира во тие земји на начин тоа да го примениме и во нашата земја од проста причина што Советот во нашата земја не може да има улога на извршна власт.

III/2.-

Според тоа, не може да носи одлуки кои задираат во употреба на јавно добро во функција на јавен интерес. Тоа, според нашата регулатива, ако сакате и по нашиот Устав е доверено на извршната власт, а никако на регулативни тела кои работат на одредена проблематика. Ние се најдовме пред дилема дали на Советот да му припишеме надлежност да дава мислење или да~предлага, што во својата длабока содржина се различни по овластувања. Нашата желба во рамките на оваа законска регулатива да обезбедиме што понезависна, што поавтономна улога на Советот за радиодифузија преовлада и ние максимум од она што можеме да го дозволиме со законска регулатива е тоа Советот да предлага носење на одлука до Владата и секако дека тој предлог на одлука има своја тежина при самото одлучување. Бидејќи е административно готов текст кој треба само да се потврди од надлежната извршна институција- во рамките на тоа т.е. Владата.

Исто така Советот предлага прераспределба на средствата Без-активност на Советот не може да се одземе дозвола која е добиена по пат на концесија или таканаречена лиценца. Тоа само по себе укажува на нашата заложба во рамките да во рамките на оној законски амбиент кој е присутен во нашата држава да му дадеме што понеазвисна што поавтономна улога на Советот.

Ние секако размислуваме дека во следните фази може дополнително да ја проанализираме потребата од бројноста на членовите во Советот и мандатот на членовите на Советот. Иако во некои претходни расправи ми се забележуваше околу мандатот од 4 години дека тоа свесно го правиме за да на одреден начин изманипулираме и да обезбедиме тој мандат на членовите на Советот да се поклопи со мандатот на избраните пратеници или избраната извршна власт, што секако дека не е точно бидејќи нашите заложби се

III/3.-

овој закон да се оживотвори во текот на оваа година, тоа значи година на извор на мандатот на членовите на Советот би била оваа година и тие би биле избрани на 4 години со тоа што само еден период би се поклопил на сегашниот состав на пратениците или сегашната извршна власт. Сепак размислуваме и ги обработувам забелешките дадени во експертизата околу поширок мандат на пример мандат за 6 години и евентуално изнаоѓање на концепт за еден клизен состав на членовите на Советот што на нашите наредни активности ќе биде предмет на проучување и најверојатно во следната фаза ќе имаме одговор и по тоа прашање, на кој начин сме се определиле по тоа прашање.

Ако добро забележавте во експертизата стриктна забелешка се става на определбата во законот да развиваме јавна радиодифузија на локално ниво. Секако дека тоа го правиме и овозможуваме од проста причина што јавните локални радио-станции во изминатиот период си го обезбедија своето место во јавното информирање, го потврдија нивниот легитимитет како активен субјект во развој на радиодифузната сфера на локално ниво, а секако го имавме пред нас и фактот дека изворно право според Европската повелба за локална самоуправа и според нашиот Закон за локална самоуправа е на општините да основаат јавни радиодифузни претпријатија. Според тоа, таа забелешка на експертите од Советот на Европа не држи и не можеме да ја прифатиме со оглед на нашите заложби радиодифузната сфера да биде што подостапна до граѓанинот.

Понатаму, би го коментирал проблемот на финансирањето. Вие секако знаете и пошироката јавност знае дека проблемот на финансирањето на радиодифузната дејност не е актуелен во овој момент, туку тој проблем датира поинтензивно од 1993 година со

III/4.-

оспорените членови на тогашниот и сегашниот Закон за радиодифузија од страна на Уставниот суд и укинувањето на одредени одредби што ја регулираат областа на финансирањето на радиодифузната сфера.

Вие се сеќавате дека на почетокот на 1995 година доенсовме дополнување на Законот за радиодифузија и воведовме обврска за наплата на радиодифузна такса. Таквите измени беа предмет на расправа пред нашиот надлежен суд кој го брани уставниот поредок и според оценките и според извештајот кој е доставен од разговорите кои ги имавме на Уставниот суд евидентно е дека радиодифузната такса е јавна давачка. Штом е јавна давачка таа е директен приход на Буџетот. Меѓутоа во Законот сме се определиле таа јавна давачка како директен приход на Буџетот колку ќе биде собрана во толкави износи Советот ќе ја распределува или ќе дава предлог за распределба. Поточна ќе дава предлог за распределба. Значи, не постои никаква опасност дека јавната давачка - радиодифузна такса ќе се претопа во целиот Буџет, туку таа толку и на таков начин како ќе биде собирана ќе биде дистрибуиран до крајните корисници. Значи, останува во следната фаза членот кој ја третира оваа проблематика да биде дополнет со само еден збор таа да биде трансмисиона ставка во Буџетот. Се надевам дека на тоа ќе пораб

Имаше забелешки и во делот на распределбата на средствата или поточно на оној дел на средства кои се безецираат, се обезбедуваат за активности во радиодифузната сфера кои во својата содржина ќе опфатат образовна, културна и информативна дејност. Заради нашата заложба да воспоставиме што поопстојна конкуренција И да обезбедиме што покомотни услови на оние кои треба да создаваат програми со ваква содржина, ние се определивме да обезбедиме еден квантум на

III/5.-

на средства од радиодифузната такса за такви програми, а не за однапред познати ТВ и Радио-' станици, туку само за програми кои ќе бидат избрани по пат на јавен конкурс, а кој избор ќе го изврши Советот за радиодифузија и за продуценти -кои ќе понудат на тие јавни конкурси програми со таква содржина. Со тоа сакаме да го прошириме дијапазонот на задоволување на јавниот интерес и од комерцијалните ТВ и радиостаници заради обезбедување прво, на конкуренција во таа сфера на програмите и второ, пошироко задоволување на потребите на граѓаните од такви програми или на програми со такви содржини.

Следното прашање кое беше како дилема е прашањето на реклама или дали на јавната радиодифузна организација на која со овој закон и се пондира нејзиното основање и кое основање треба да го направи овој Парламент во рамките на следните негови активности, бидејќи во фазата на усвојување на овој закон во динамика е предвидено пред Вас да се најде Предлог закон за јавната радиодифузија, за да имаме на самата седница спој меѓу содржината на овој закон и содржината на Законот кој ќе ја обработува јавната радиодифузија. Исто како што има- ме денеска спој меѓу Законот за телекомуникации кој е базичен за оваа сфера и Законот за радиодифузија кој е еден сегмент од телекомуникациите. Тоа е еден динамичен приод кој го имаме планирано за што поголема ваша информираност, а секако и на широката јавност за нашите намери кои ги имаме пред вас да ги изложиме за регулирање на јавната радиодифузија и на вкупната радиодифузија во својата содржина.

Кај рекламите само накратко ние во законот предлагаме јавната радиодифузија одреден процент во тек на емитуван час има право во својата програма да вгради реклама. Не постои земја, барем од оние кои ние ги проучивме освен во Англија за ББС каде не е дозволена реклама

III/6.-

за јавните радиодифузии и по кој основ не се дозволени дополнителни приходи за нивно финансирање. Дури некои земји финансирањето на рекламите го обезбедуваат 100% во Буџетот за јавната радио - дифузија. Ние се определивме на еден скроман процент од 7% иако сега во рамките на реализираната Програма на МРТВ за 1995 година тој процент изнесува 5%, со овој Закон даваме можност за 7%.

Последното прашање кое беше доста актуелно во расправите и на Комисијата и трибините кои беа организирани по овој повод беше прашањето на надзор. Меѓутоа, евидентно дека таа определба од законот се проширува или се гледа на оние на кои им одговара на таков начин бидејќи со законот ние предвидуваме надзор на спроведувањето на овој закон, а никако надзор на создавање на програми. Значи, надзор на спроведување на овој закон и тоа од управна и извршна постапка кои надлежности се знае кому му припаѓаат. Зошто е вградено на пример Министерството за култура како министерство надлежно да врши инспектирање и надзор. Од проста причина што пред Вас наредните денови ќе се најде законот за авторско право кој закон во себе содржи услови како да се регулира авторството или како да се оневозможи пиратството, а пиратството е присутно и во оваа сфера бидејќи крајно констатирани такви состојби од оној кој ќе предлага или ќе покрене спор за пиратење на негова програма сите негативни финансиски ефекти паѓаат на една држава. Па штом е државата обврзана да плаќа за тоа некој кој и како работи секако има Министерство кое треба да ја заштити да не го плаќа државата тоа т.е. тој така да не работи. На тој начин сакаме да воспоставиме додатни мотиви за конкуренција кои мотиви ќе одат на линија на создавање на своја програма и обработување на програмата, а сето тоа да биде во функција на задоволување на јавниот интерес на граѓаните кои ја следат будно оваа сфера.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Има збор г-динот Соколовски.

ВЛАДИМИР СОКОЛОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани претставници на Владата, почитувани колеги. Предлогот за донесување на закон за радио дифузна дејност секако претставува еден од битните закони кои треба да ги донесе ова Собрание од оваа област односно на некој начин со него треба да се дефинира и регулира радиодифузната дејност во нашата држава.

Законот би требало да кореспондира со современите тенденции на развој на радиодифузната дејност во светски размери што практично би значело и осовременување на средствата за информирање. На овој начин законот би одговорил и на основните определби во член 16 од Уставот на Република Македонија со кој се гарантира слободата на говорот, јавниот настап, јавното информирање и слободното основање на институции за јавно информирање како дел од политичките права и слободи на граѓанинот.

Понудениот текст како прва фаза Законот за радиодифузна дејност има амбиција конечно да воведо некаков ред во постојната неконтролирана и неорганизирана радиодифузна дејност во Републиката. Поаѓајќи од наведените претпоставки предлагачот очигледно во понудени текст барал како решение еден оригинален концепт кој претставува комбинација на два веќе постоечки концепти на решавање на проблематиката од оваа област. Имено, поаѓајќи од познатите концепти во светот првиот концепт е монополистички пристап во развојот на радиодифузните системи каде што дејноста би се извршувала исклучиво преку јавни претпријатија кои би биле под контрола на државата и

III/8.-

Вториот концепт на пазарниот конкурентски пристап во вршење на дејноста на основ ана комерцијалните закони на пазарот.

Предлагачот на законот се обидел да направи комбинација на двата концепти со што практично по мое мислење не успеал да одговор на повеќе суштински прашања од оваа област.

Како прво прашање е која е правата стратегија и концепција на развојот на радиодифузната дејност во нашата држава.

Второто прашање дали понудениот закон ќе овозможи обезбедување на компатибилност со европските и светските стандарди во ова област и

Трето прашање дали со предложениот начин на финансирање ќе се овозможи самостојност и независност во извршувањето на функцијата на радиодифузијата односно почитување на основните принципи на информирањето, точност, непристрасност и т.н.

Почитувани пратеници, мислам дека понудениот текст на законот не одговорил во потполност на наведените суштински прашања од оваа област. Уште на самиот приод законот не ја дефинира, пред се, како прво сопственоста во радиодифузијата, посебно во делот на сопственоста на медиумите член 9 до член 16 во делот на радиодифузни организации.

ВЛАДИМИР СОКОЛОВСКИ: (продолжение)

Второ, не го дефинира јавниот интерес на државата, односно ако тој се реализира преку формирање на јавни претпријатија член 10 требаше претходно да се донесе законот за јавни претпријатија од кој би требало да произлезат ингеренциите и функцијата на таквите претпријатија. Во овој случај доста конфузно и недоречено е дефиниран статусот на јавното претпријатие и трговските друштва, комерцијално правните радиодифузни организации во член 9, 10 и 11.

Трето, постои нејасно дефинирање на концесиите. Ако во член 17 предлагачот се повикува на законот за концепции не е доволно јасно кажано како тие ќе се доделуваат, под кои критериуми особено што во членот 19 се повикува на остварување на јавниот интерес кој од своја страна пак исто така е нејасно дефинирано.

Четврто, нејасно е дефинирана функцијата на Советот за радиодифузија кој исклучиво е подреден на Владата како консултативно тело само да предлага без можност за одлучување член 21. Исклучок е член 38 каде Советот за радиодифузија дава согласност само за реемитување на странски програми.

Во прочитаната експертиза што ја добивме за што баравме и пауза јасно стои дека концептот на експертите на Советот на Европа е сосема подруг од оној што е предложен во член 21. Имено, пред се изворот на тој Совет за радиодифузија се врши како што е предложено и во Предлогот на текстот во Собранието со двотретинско мнозинство како фактор на независност на тие избрани членови на тој радиодифузен совет со оглед на фактот дека со просто мнозинство може да се бираат и да се разрешуваат повеќепати и почесто тие членови на Советот.

IV/2.-

Исто така, во бројноста е предвидено со таа експертиза бројот на членовите на Советот да не биде 11, туку да биде 9 члена со мандат на траење од 6 години и променливост од 3 години на дел од тие членови. Така што практично во овој случај Советот за радиодифузија е во сосема друга концепција даден, односно предложен од експертите. Сметам дека би требало втората фаза, ако законот оди во три фази да се земе во предвид овој факт.

Петто, во делот за радиодифузни програми член 26 до член 44 нејасно е дефиниран делот кој треба да се однесува на јавните претпријатија во делот за трговските друштва. Ова посебно се однесува во делот на комерцијалната пропаганда, односно комерцијално политичка та пропаганда.

Шесто, во делот на финансирањето на радиодифузната дејност член 50 до член 63 оставени се само 15% од собраните средства за трговските радиодифузни претпријатија кои со нејасно дефиниран критериум Владата ќе ги доделува со што директно се доведува во прашање нивната независност и објективност на информирањето. Кога сме кај оваа јавна давачка исто така јасно е кажано во експертизата на Советот на Европа дека оваа јавна давачка треба да биде транзитен приход во буџетот на државата, а не приход на државата, тоа го кажа и министерот во своето излагање. Тоа е многу јасно од аспект што ако е приход на државата, односно на Буџетот, тогаш државата, односно Владата може да го распределува како што сака и кога сака и на кого сака, додека ако е транзитен приход тогаш мора тој да биде усмерен строго наменски за оваа дејност.

Седмо, надзорот исто така не е јасно дефиниран во член 64 посебно односот во однос на јавните претпријатија. Исто така, забелешка е на Експертската група на Советот на Европа дека надзорот не треба

да припаѓа на министерствата, туку треба да се добие на Советот за радиодифузија од аспект на објективноста и компетенциите, па и стручноста на крај. Сметам дека &n требало исто така оваа забелешка да се внесе во текстот во втората фаза.

Секако дека ваквите забелешки во предложениот закон се резултат и на низата закони на кои се повикува предлагачот, но кои сеуште не се донесени од ова Собрание, а тоа се Законот за јавни претпријатија, Законот за концесии, Законот за избори, Законот за телекомуникации. Затоа предлагам Законот да оди во една редовна процедура од три фази каде што ќе имаат можност сите овие забелешки што се кажани па и од експертизата на Советот на Европа да се внесат и да може на една би рекол поширока расправа во Собранието да донесеме еден квалитетен текст како завршен закон.

И да завршам со еден познат консулат во државите со развие- на демократија во областа на радиодифузијата и информирањето каде што се вели: добро информиран граѓанин може побрзо да го оствари статусот на граѓанин во државата, или една инверзија, лошо информиран граѓанина многу потешко може да го оствари правото, или статусот на граѓани во својата држава.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Дали некој друг бара збор?

ДИМИТАР ТРПЕНОВСКИ:

Почитуван потпретседател, почитувани колеги, веќе подолг период неколку години македонското општество е во потрага за модел на информационо - комуникациски систем, компатибилен со нашите уставни постулати кои ни се познати. Секоја минимална дефиниција на демократи- јата бара пред се остварување на основните човекови права

IV/4.-

и слободи, слобода на мислењето, слобода на зборувањето, итн. Тоа е секако можно и со демократизација на медиумите и напуштањето на мисловниот образец дека тие се само тривијални и служат за пополнување на нашето слободно време.

Основното прашање околу кое се врти стратегијата на демократизација на информационо - комуникацискиот систем секако дека е радио- дифузијата. Со понудениот законски предлог Владата ја отвора вратата на дуален информативно комуникациски концепт, или постоење на јавни и приватни, односно комерцијални радио-телевизиски системи. Притоа комерцијалната секако дека ќе владее според законитоста на пазарот, разгоелна конкуренција, а додека јавната радиодифузија треба да биде обврзана да ги почитува вредностите на демократското општество посебно човековите права и слободи на мислење, политичко или филозофско правата на здружување, правата на културниот, политичкиот плуралитет како сервис на јавноста и фактор на плуралистичка комуникациска демократија достапна за секого. Јавната радиотелевизија би била широк кворум на јавна расправа со понуда на широк спектар од гледишта и мислења без да биде прогонувана од силата на маркетингот. Таа ќе комуницира со јавноста со квалитетни програми, со слух и со содржина за модерно општество и модерна држава. Таа во суштина би била огледало на општеството и на неговите трансформации, институција во служба на својата земја на нејзиниот културен и социјален идентитет одговорна на народот се разбира со посредство на Парламентот. И сега во тој контекст во членот 11 со номинирање на алтернативата комерцијалната, комерцијалната телевизија се сведува на локално ниво. Во суштина се загрозува концепцијата на медиумскиот дуализам како плурализам што треба да биде присутен на целиот простор на државата. Од ова произлегува дека на предлагачот во суштина не му е концепциски расчистено како да

IV/5.-

постапува со декларираните слободи на конкуренција на радиодифузната дејност, или со институционализацијата на медиумскиот плурализам, или поконкретно со забрана на можноста за емитување на пораките на комерцијалните телевизии и радија на целата територија предлагачот во суштина ги намалува декларираните слободи во радиодифузната дејност. Мислам дека од тој концепт и ќе отстапи. Ако така постапиме не би имале медиумска демократија во радиодифузната дејност, туку кавги и поделби во јавноста на јавни, комерцијални, затоа што јавниот и комерцијалниот сектор не би биле рамноправни на целата територија. Значи конкуренцијата треба да се одвива во радиодифузниот простор над целата територија. Со оглед на големината на новите општини приватните радиодифузери во суштина се осудени на пропаст ако вака се постапи, или пак може да се случи нешто друго. Чекајќи да го донесеме законот за Македонската радио телевизија може да доживееме распад на истата и тој период би го пополниле локалните радиодифузери кои што секако би биле и стимулирани.

Во Предлог законот не е решено едно клучно прашање, а тоа е сопственоста на системот на предаватели и врски. Имено, се прокламира еднаквост и рамноправност на радиодифузните организации во користењето на постојната радиодифузна мрежа. А системот на предаватели и врски и натаму останува во состав на македонската телевизија и тоа до донесувањето на законот за Македонската радиотелевизија, или до уредувањето на проблемот со законот за јавни претпријатија. Значи, за покасно. Имено не се конкретизирани правилата на игра меѓу јавниот и комерцијалниот радиодифузен сектор. Или поконкретно кажано потребно беше да се утврди статусот на Македонската радиотелевизија која своевременно со одлука на Собранието беше преноминирана во јавен радиодифузар под терминот јавна радиодифузија во суштина влеговме, или никогаш не излеговме од кругот на држави кои или преку

IV/6.-

Влада, или преку Парламент се монополизира радиодифузниот простор одобрено телевизијата, односно системот на предаватели и врски во суштина се подржавува. Тоа значи дека се напушта логиката на јавна радиодифузија од типот на јавен сервис што е атрибут на сите јавни радиодифузни системи во Европа. Јавните радиодифузни институции во суштина се јавно добро и како такво своина на народот, не на државата. Државата во суштина само раководи и управува со системот, а не е тоа нејзина сопственост со еден модел така како што и се покушава да се пропише и во овој закон. Во понудениот закон се инсталира радиодифузен совет како независно, национално тело што во суштина треба да претпоставува мозок во системот на радиодифузијата. Тоа тело во суштина е стручно и компетентно кое е автономно и одговорно бдее над радиодифузниот информациона систем со цел потполно искористување на информационо- комуникацискиот систем. Во предлогот не се номинирани конкретните надлежности на Советот и не е обезбедена правна сигурност на радио- дифузните субјекти од посегане на државата врз слободата и дејствувањето на медиумите. Советот на радиодифузија треба да се обликува и инсталира како независен авторитет чија улога во контролата на радиодифузниот амбиент нема да биде само консултативна, туку и компетентна. Во европските земји таквите национални тела, или органи како специјално радиодифузни институти, или органи во суштина делуваат како независни административни органи и тие се оние што ја даваат дозволата, или лиценцата за работа, а ја вршат и контролата, додека надлежниот орган на Министерството само ги верифицира нејзините стручни и компетентни одлуки.

Во Предлог законот отсуствува забрана и санкции на мулти медијална концентрација. Во контекст на синтагмата што со законот не е забрането, дозволено е, може да се случи еден магнат, една корпо-

IV/7.-

рација на печатени медиуми да загосподари и со електронските. Ова се однесува секако и на прашањето на кабловскаа телевизија, односно не е дозволено однос правно, иои физичко лице кое поседува радиодифузна мрежа да поседува и кабловска мрежа и слично како што реков така и печатните медиуми не би требало исто така да поседуваат и радио ТВ медиуми. Во предлог законот многу често се споменува јавниот интерес, меѓутоа истиот не е доволно дефиниран што се подразбира под јавен интерес, исто така не се знае кога јавниот интерес се однесува за јавните, кога за комерцијалните, кога јавниот интерес не е дефиниран тогаш одредбите од член 19 за задоволување на јавниот интерес како еден од условите за добивање на концесија е елемент на волонтаризам и можност да се претвори во манипулација, односно некој да оценува што е тоа јавен интерес, а во суштина во Законот истиот треба да биде добро дефиниран. Во новото комуникациско сценарио почитувајќи го медиумскиот радиодифузен плурализам, имам убедување дека мисијата на јавниот сервис не е завршена, јавниот сервис е свесен за својата мисија што е воопшто во неговиот генетски код и треба да му се даде приоритет заради остварување на човековите права и слободи, и мислам дека во оваа фаза кога дискутираме за овој многу важен закон ќе се почитуваат мислењата на демократското јавно мислење.

Благодарам.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Има збор г-динот Коцевски

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Почитувани пратеници, дами и г-да, за мене е неопходна потребата од донесување на ваков закон, дури и напротив сметам дека премногу се доцни со влегувањето во постапка на овој закон, посебно ако се има во предвид фактите дека држави со сличен развој како РМ

IV/8.-

на пример Словенија и Хрватска успеале тоа да го регулираат уште во 1990 и 1991 година, а според информациите со кои располагаам во Унгарија е веќе донесен трет ваков закон кој ја регулира областа на радио- дифузната дејност.

Исто така, сметам дека РМ имаше обврска и има обврска по приемот во Советот на Европа да ги преуреди односите во оваа област заради нивна демократизација, бидејќи при приемот на РМ во Советот на Европа државата односно РМ е задолжена да напредува во областа на медиумите, бидејќи таму заостанува.

Дали поради незнаење или заради намерното форсирање на такви решенија се стекнува впечаток дека всушност Владата нема јасен концепт за тоа како треба да се уреди оваа област. По состојбите во оваа област односно по начинот на уредувањето на односите во неа, Европа и светот ќе ги ценат остварувањата на гарантираните човекови права и слободи и нивото на развојот на демократијата и демократските процеси во нашата земја. Тоа повеќе ќе зборува за нас отколку било какви декларативни залагања и изјави пред претставниците на другите држави организации и асоцијации.

АЦЕ КОЦЕВСКИ: (продолжение)

По барање на Владата во Република Македонија престојуваше експертска група на Советот на Европа во ноември 1995 година, со цел да се добијат релевантни сугестии заради изготвување на добра регулатива и обезбедување на конкуренција. Имавме информации дека во Европа законот е поинаку оценет по тоа што нам ни се презентира тука. Затоа, за да се избегнат можните недоразбирања, побаравме експертизата да се достави до сите пратеници, иако тоа можеше Владата и на своја иницијатива многу порано да го достави до пратениците.

Од брзото читање на експертизата, за жал, стекнав впечаток дека Владата не прифатила многу сериозни забелешки на експертите, со што сака да ја продолжи старата пракса на измислување на уникатни решенија кои никаде не постојат, или не го издржале тестот на времето. Значи наместо да учиме на туѓи грешки, ние и понатаму продолжуваме да се учиме на сопствените.

Во стартот предлагачот не утврдува што е јавен интерес во областа на радиодифузијата, бидејќи тоа никаде не е дефинирано и чија е сопственоста. Се поставува прашањето зошто граѓаните, на пример да плаќаат такса, ако не е дефиниран и јасно разграничен јавниот интерес. Исто така нејасно е дефинирана комерцијалната сфера. Во комерцијалната сфера основен интерес е остварувањето на профит.

Звучи зачудувачки предлогот на приватните комерцијални радио и ТВ станици, да им се доделуваат средства од надоместокот што го плаќаат граѓаните. Зарем не треба, конечно, и ние да сфатиме дека нема независни радио и ТВ станици, како што нема независни и дневни весници, или независни неделни списанија кои сакаат во својот назив да напишат независна А1 ТВ, или независен неделник Пулс, туку има јавни и приватни, како секаде во светот. Или, зошто од средствата, прибрани

од граѓаните, на пример од Велес, да се издвојува за А1 ТВ, ако граѓаните на Велес не се во можност да ја следат.

Исто така не е јасно зошто нема концесии и за предавателите, односно како ќе се регулира правото на сопственост на предавателите. Незнам колку ја знаете сегашната состојба. ТВ Сител има поставено диви предаватели во Македонија а ТВ А1 користи Владини предаватели. Што значи можеме да дискутираме кој е поблиску до Владата, дали јавното дифузно претпријатие, или некоја телевизија која користи владин предавател. Или, зошто на пример се предлага концесиите да ги издава Владата.

Сметам дека начинот на кој Владата ги регулира овластувањата на Советот за радиодифузија, зборува дека тоа е формално ставено во текстот, а не со некоја суштина. Вештачки е уфрлен во законот, заради залажувањето на јавноста бидејќи тој вака нема никакви сериозни овластувања и не гледам аргументирани причини за негово овластување. Затоа тој дел треба темелно да се преработи, со што Советот ја довел својата вистинска функција за издавање и одземање на дозволи, за давање на концесии и за следење на спроведувањето на Законот за радиодифузна дејност и негов надзор со јасно дефинирани претходни правила на игра.

Експертите на Советот на Европа имаат кажано интересни забелешки во врска со работата на Советот, а не ми е јасно зашто не се прифатени.

Исто така за мене е прифатлива и сугестијата на експертите за должината на мандатот и за, т.н. менувачки мандат на дел од членовите на Советот.

Исто така не ми е јасно и решението зошто средствата кои во вид на такса треба да ги плаќаат граѓаните на РМ, треба да одат во Буџетот односно зошто не е прифатено мислењето на експертите на Советот на

Европа. Ако одат во буџетот тогаш да се знае дека тие транзитно влегуваат во Буџетот и директно поминуваат, после тоа на сметката на јавното дифузно претпријатие. Мислам дека тоа не е коригирано.

Исто така, сметам дека овој предлог за доенсување на закон е специфичен и по тоа што има одредени небулози кои се сконцентрирани како бисери, воглавно во неколку члена. Меѓу другите таков е член 64 од Предлогот на законот кој го открива и целото незнаење и нестручност на предлагачот, но ги открива и амбициите на законот. Умено членот 64 предвидува дека надзорот на спроведувањето на законот во однос на создавањето, емитувањето и дистрибуцијата на радио-ТВ програмите, ја вршат соодветните министерства во рамките на нивните надлежности, за потоа во фуснота да ни биде по-јаснето дека тоа, се мисли на пример Министерството за образование и физичка култура, Министерството за култура, Министерството на внатрешни работи и тн. секое во рамките на неговите надлежности, а според казнените одредби тој надзор е содржан во членовите 26, 27, 28,30 и 42. Според овие членови, а согласно членот 64, едно од наведените министерства, а можеби и некое друго треба да врши надзор на следното: Пример дали во програмите на радиодифузните организации се почитуваат слободата и правата на граѓанинот, член 26, алинеја 1. Ова веројатно ќе биде во надлежност на Министерството за правда, како ќе се врши тој надзор, односно врз основа на кои критериуми и кои експерти на тоа министерство ќе го врши надзорот. Дали во програмите се негува и афирмира македонската културна традиција, член 26 алинеја 3. Веројатно надлежност на министерството за култура. И повторно прашање кои се тие критериуми според кои ќе се цени што е негување и афирмација на македонската култура, а што не е и кој е тој сектор во министерството што ќе го врши надзорот.

Понатаму член 27 е дециден и вели дека програмите неможат да служат еднострано на одредени интереси или поглед на светот. Кое е тоа надлежно министерство што ќе ни го оценува погледот според кој и чии критериуми и чии погледи на светот ќе треба да фаворизираат радио и ТВ програмите. Всушност кои се тие наши македонски експерти кои ќе оценуваат поглед на светот.

Понатаму, според член 30 став 2 , во програмите не смее да се прикажуваат непристојни содржини особено порнографија и насилство. За насилството, речиси нема дилеми, надзорник ќе биде МВР. Но, кој, како и според кои критериуми ќе оцени што е насилство, а што не и што понатаму односно како понатаму ќе ги казнуваме телевизиите што прикажале такви програми. Како би го дефинирала на пр. нашата полиција насилството во филмот "Пред дождот", како дозволено или не. Или што е уште поинтересно, кое министерство ќе ги оценува непристојните содржини и порнографијата, дали можеби Министерството за култура или за образование, или ќе треба да формираме посебно министерство за порнографија. Ако се имале предвид министерства та за култура или образование, според кои параметри, според чии критериуми ќе проценуваат што е пристojно, а што не, што е порнографија и тн. Дали надлежните министри, навистина се согласуваат со вакво проширување на нивните ингеренции, да бидат надлежни и за порнографија.

На крајот на истиот член 30 став 3, се вели дека во програмите не може да се емитуваат емисии кои можат штетно да влијаат на телесниот, духовниот и моралниот развој на децата и младинците. Ако го оставиме на страна, типично идеолошкиот дух на формулацијата, останува повторно практичното прашање како тоа министерството за образование, но тука би требало веројатно да се вклучи Министерството за култура, ќе ги оценува овие аспекти на програмата. Кои се тие

експерти во тие министерства кои ќе оценат што е штетно за нашите деца, па уште тоа и да го санкционираат. Не верувам дека постои пример во демократска земја во светот каде Владата има надлежности да ја оценува програмата на редакциите, да врши надзор и да презема санкции. Тоа наметнува заклучок дека всушност се предлага политичко а не системско уредување на работите бидејќи преголемите дискрециони овластувања на Владата односно министрите во Владата може и по правило ќе ја фаворизира владеачката партија што значи дека законот не е доволно демократски и не гарантира поддршка на развојот на демократските процеси во земјата. Всушност слична ваква реченица има вградено во извештајот, ако внимателно го читате, од страна на експертите на Советот на Европа. Од тие причини предлага законот да оди во редовна постапка со три фази, заради подобрување на неговата содржина.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Ни е јасна пораката која што претходниот дискутант се обиде да ја даде, меѓутоа, во произнесуваше на одредени констатации како свое видување спрема одреден законски проект треба да се познаваат елементарните законски услови во кои ќе се реализира тоа што се нуди со сугерираните измени во законот.

Нема да се осврнам на Уставот, туку само за потсетување, за да биде јасно се пред нас, ќе го прочитам член 4 од Законот за концесии. Инаку законот за концесии го има донесено Собранието на РМ на седницата одржана на 1 јули 1993 година и постои како закон.

Член 4 вели: "Давател на концесија (концебент), е РМ. Во име на РМ, а во согласност со концесиски акт, концесија дава Владата на РМ". Ако во овој член имаше одредба дека во име на Владата некое регулативно тело може да дава, да носи одлука за давање, нас не ни беше тешко тоа да го прифатиме и не ќе ни беше тешко, затоа што нашите интенции се да го зацврстиме интензитетот на Советот на

радиодифузијата, да обезбедиме негова автономност, да обезбедиме негова независниот, меѓутоа, секој тоа да го направи до она ниво кое се нуди во нашата законска регулатива, а не до она ниво до кое некој сака да понуди, бидејќи елементарно законите треба да се почитуваат. Ако сакаме нешто друго треба да се предложи претходно измена на тие закони, затоа што ако беше поинаку, заради познатите причини, заради познатите потреби, ако ние вградиме таква определба во законот и понудиме таква определба, сигурен сум дека претходниот дискутант ќе ја забележеше таа одредба, затоа што има априори, таков однос спрема законот.

Јас лично не се чувствувам пријатно кога се прокоментира дали Македонија има експерти. Една од красотиите односно што работите што ја краси Македонија е кадровскиот потенцијал. Да се става сомнеж, дали тоа го има во Македонија и дали не треба некој од некаде да ангажираме да ни цени нешто, што е вкусно, што не е вкусно, што е порнографија и што не е порнографија, инаку во интерес на вистината нормите што е допуштено и како е допуштено се преземени комплетно со Законот за радиодифузија кој како терк е изработен во 1993 година во рамки на Европската радиодифузна унија. Јас можам, ако е потребно, и овој закон да го ставам на располагање пред вас, како што ја ставив и експертизата на располагање, колку што мене ми е јасно и едина експертиза што се бараше во одреден закон.

Имам и други моменти, меѓутоа, за тоа ако треба по тоа.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Почитувани пратеници демократичноста на една земја сигурно се цени по слободата и либерализацијата на медиите, како печатарски така електронски.

Она што ЛП го побара во Владата т.е. Министерството е експертизата која што е добиена уште минатата година а ние во

комисиите, ова го зборувам за Комисијата за сообраќај и врски, не ја добивме експертизата и неможевме да се вклопиме подетално. Незнам зошто се плашеше министерот да ја даде експертизата, ни ја сервираше сега пред пет минути и она што како интегрален текст го имаме ако предлог на закон, она што во уводното излагање имаше министерот место и она што е дојдено како експертиза, да не се случи место да правиме закон за радиодифузија/ да правиме закон за конфузија.

Она што треба да се потенцира е дека овој закон требаше да оди во паралела и со јавното претпријатие за Македонската ТВ, со законот за јавно информирање и авторските права, а сигурно и други закони кои треба да одат во паралела со овој закон. Замислете, како закон кој ќе ја уредува комерцијалната и радиодифузната дејност да нема јасно разграничување на правата и обврските и одговорностите меѓу комерцијалната и јавната радиодифузна дејност, нема јасно разграничување на правата обврските и одговорностите меѓу комерцијалната и јавната радиодифузна дејност.

Ако е искажана намерата јавната радиодифузна дејност да се уредува со посебен закон, зошто овие два закони не одат во постапка со другите истовремено.

Она што посебно треба да се потенцира тоа е Советот за радиодифузна дејност. Се поставува едно прашање зошто оваа формулација - совет за радиодифузна дејност е сместена баш во овој закон. Ова апсолутно може да се избриши, нема потреба да постои овој закон, бидејќи тоа е едно конститутивно тело кое нема никакви ингеренции, кое не влијае. Она што сакаше да го наметне министерот дека во многу земји е така а и не е така, мислам дека не е баш така. Ако кажува дека тука се експерти од Швајцарија, Англија и Германија кои децидно кажуваат што претставува Советот за радиодифузија, дадени се повеќе забелешки од членовите 14, 18. Вели: изразува сериозна грижа, загрузеност и потенцира дека услугата на Советот треба да има

V/8

прецизни ингеренции. Она што кажа министерот дека не може да има улога, она што нема да може да пренесе ингеренции како извршна власт, да носи законска регулатива, мислам кажано е до каде се надлежностите на Советот за радиодифузија. Тој совет треба да ја извршува онаа спона меѓу Собранието и Владата. Сигурно дека не мислел и г-динот Коцевски нема експерти. Има експерти, но да не бидат експертите баш од една партија. Мислам дека сите експерти не се сконцентрирани во оваа партија. На тоа мислеше г-динот Коцевски.

Кога стана збор за она што потенцираше министерот, за концесии, вршење на радиодифузна дејност може да се даде до колку во член 19 се понудија како што вика веродостојни докази. Што се тоа веродостојни докази. Партиска книшка или пристапница. Така ли ќе се делат концесиите.

Она што треба да се потенцира е околу финансирањето. Иако нема разграничување меѓу јавната и комерцијалната сфера, она што сакаше да потенцира и министерот дека граѓаните се задолжителни обврзници и плаќаат јавна давачка од 4% од просечниот личен доход. Стои таму дека укажувањето од Советот на Европа дека тоа не може да биде како такса или давачка на буџетот, туку треба да биде транзитно, бидејќи кој може да каже кај може да отидат парите. Еве на пр. му фали на тоа министерство ќе земе од граѓаните, му фали на она пак ќе земе. Затоа да се знае каде ќе одат тие средства. Затоа е и забелешката. Еве во член 61, експертите укажуваат на грижата и стално тие се грижат, само ние не се грижиме. Што треба да се води да се обезбеди приходот од таксата за лиценцата, да не го собира Владата, за оваа цел се предлага член 61 став 1 да се измени и да гласи: "Радифузната такса ќе биде транзитен приход во Буџетот на Републиката" или овие во Европа не ја познаваат проблематиката.

Она што посебно го потенцираше и министерот во своето експозе беше дерегулација. Се плашам да не биде апсолутна централизација. Кога кажуваше, еве сме направиле отстапка со тоа да укажувањето од членот, забелешката на членот 10 каде што се оди до таму да се даде право на формирање на слободни локални станици како градот и локалните собранија, да, ама експертите друго кажуваат. Или овој текст е лошо преведен од англиски или е пишано како што некому му одговара. Експертите им укажуваат на изготвувачите на суштинските карактеристики на јавната радиодифузија посебно нејзината независност со Владата, како централна така и локална. Ова се мисли на тоа како може сега да функционираат локалните радиостаници кога ги финансира Владата, то е нонесенс. Ако Владата ги финансира главните и одговорните уредници и сите вработени во локалните радиостаници, што е тоа. Тоа е, и тоа се државни радиостаници, не се локални радиостаници иако се повикуваме на Европската повелба, иако се повикуваме на законот за локална самоуправа, дека локалните радиостаници се во надлежност и ингеренции на локалните собранија.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ: (Продолжение)

Ова укажува да не се "Централизира, ова, не дека ние сме направиле така да кажам некоја голема децентрализација и сме дозволиле, ова е погрешно преведено, сигурно, како што е преведено на пример во член 38 "експертите беа информирани дека изборниот закон е усвоен". Или е лошо преведено, или се лажат луѓето од Европа или се лажат пратениците или јавноста. Ова да се провери и да се види, мислам дека е грешка. Сигурно Министерството не би лажело.

И она што на крајот би го кажал а што не доминира во овој закон е граѓанинот. Ако граѓанинот е тој што обезбедува и што дава, тој е почитуваниот господин, каде е во законот граѓанинот, каде му се неговите права, каде се граѓанските права? Во овој закон го нема, го нема оној што финансира. Каде е граѓанинот, го забораваме граѓанинот. Мислам дека ова ќе оди во 3 фази, многу забелешки министерот и стручната екипа ќе градат, гирно дека ќе се подобри текстот, а она што е дадено како експертиза да не читаме она што до советот, мислам дека советот треба да добие третман, Советот треба да има своја тежина и дали ќе бидат 9 или 11 луѓе, тоа е малку не битна работа. Битна е улогата на советот, битна е функцијата на советот. Она што треба да се прочита од експертизата од Советот на Европа член 68 "експертите изразија сериозна загриженост за организирањето на надзорот за спроведување на законот, посебно предлогот, да се овластат разни министерства да го следат почитувањето на барањата за лиценцата. Од страна на емитувачите експертите потенцираат дека овој приод во главно е површен и потполно недоследен за европските закони и пракса."

Е, сега се поставува прашање зошто бараме мислење од Европа кога не го спроведуваме? Зошто постојано нешто импровизираме? Или правиме сега демагогија, кој кого лаже. Нема потреба овој закон, да речам оваа експертиза, нема потреба да ја гледаат пратениците кога од ова нема да се вгради ништо во интегралниот текст. Најбитното што треба да се вгради е улогата на Советот да ја задржи елементарната улога како што е насекаде во Европа и да се најде правото на граѓанинот. Мислам дека министерот овие забелешки ќе ги сфати сериозно и ќе ги вгради.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Реплика, г-динот Коцевски.

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Мислам дека министерот некои од моите пораки не ги сфатил баш најдобро или можеби од негови причини ги постави малку поинаку. Инаку, мене ми е драго што тој лично се залага за почитување на законите, меѓутоа, не ми е драго што Владата има многу селективен пристап кога се во прашање законите, а понекогаш одговара едно на таков начин, понекогаш не одговара на таков начин, инаку во принцип се согласувам ако е тоа темелна определба затоа што влева оптимизам и ќе се решат проблемите во врска со правната несигурност кај граѓаните кое што се јавува поради неприменливоста на прописите.

Инаку, во врска со тоа дали РМ има експерти има нема експерти пораката беше во суштина кој треба да го прави тоа, дали тоа треба да го прават надлежните министерства, или да го прави советот за радиодифузија како што предлагаат експертите од Советот на Европа, а

не е спорно дали има експерти или нема експерти во РМ. Многу е јасно дека експерти во РМ има од светски ранг познати кои можат да дадат свој придонес, меѓутоа прашање е кој тоа ќе го прави. Како е законот напишан се чини дека министрите односно нивните помошници и стручни служби треба да оценуваат. одредени програмски содржини дали е нешто во духот на тоа, предвидено во законот или) не.

И на крајот би завршил со тоа дека Владата е многу умешна кога треба да направи одредено решение кое и не е секогаш баш така предвидено со законот, на пример со изборот на Владата на РМ ние како пратеници избравме министри без ресор, а Владата после со свој акт тројца од нив ги прогласи за потпретседатели на Влада, што како уставна категорија не постојат. Значи, има тотално селективен пристап. Тогаш кога и одговара еден пропис да го примени во нејзина полза, го применува, во друга ситуација има сосема поинакво толкување.

ДРАГАН ГЕОРГИЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници, после сѐ што се случуваше во областа на радиодифузијата во изминатиот период на плурално живееше почнувајќи од начинот на формирање на радиодифузните организации, преку програмите ан емитување, па се до средствата за финансирање нужно и крајно време беше да се донесе овој закон за радиодифузна дејност.

Денес имаме можност да ги кажеме забелешките на истиот, имајќи во предвид дека станува збор за неговата прва фаза како би дале свој придонес во конечното конципирање на законот и донесување на закон кој ќе биде во интерес како на радиодифузните организации и во интерес

на граѓаните. Во самиот закон а и понатаму во образложението предлагачот дал оценки на состојбите во радио- дифузната дејност и целите кои треба да се остварат во тој домен.

Јас накратко ќе се задржам на делот кој што го регулира финансирањето на радиодифузната дејност. Овде е основно да се каже дека радиодифузните организации при извршување на дејноста предвидена во член 7 ќе вршат наплата на радиодифузна такса како цена на вршењето на таа дејност. За мене во овој момент не е спорна самата такса, туку нејзината висина од 4% од просечната нето просечна плата исплатена во Републиката во претходниот месец колку што всушност и денес се наплатува. Моето залагање е за пониска такса и тоа 2% го темелам на извештајот кој што беше поднесен од самата МРТВ и каде беше кажано дека основен избор на финансирање претставува токму оваа такса и дека таа денес се бори со 50%. Па, се прашувам истовремено предлагам и одговор дека доколку со 50% наплатеност на таксата денес успешно се извршува радиодифузната дејност, а тоа е еднакво на 2% од пропишаната такса, зошто стапката би била 4% дотолку повеќе што одредбите во член 55 дека радиодифузната такса ќе се наплатува со сметката за наплата на електричната енергија нуди и дава можност за нејзина целосна наплата, во спротивно следи исклучување на струјата.

Понатаму, мислам дека алтернативата дадена во член 51 за бришење на став 2 треба да отпадне од причини што денес сеуште имаме подрачја каде што недостига или нема доволно квалитетен радио-телевизиски сигнал, па од тука да остане можноста Владата тие физички лица или подрачја да ги ослободува од плаќање радиодифузна такса.

Исто така треба да се поддржи определбата од став 3 ан истиот член каде е кажано дека корисникот независно од бројот на радио и ТВ) приемниците што ги поседува во семејното домаќинство ќе плаќа една такса. Понатаму, би го коментирал член 54 став 1, каде стои обврската дека секој корисник на радио и телевизиски примен е должен да го пријави истиот во јавното претпријатие во рок од 50 дена од набавката. Кај мене останува дилемата дали таа обврска треба да ја има корисникот или претпријатието што врши продажба на таквиот приемник.

Истовремено предлагам бришење на член 60, затоа што сметам дека сето тоа што е кажано во тој член може да се финансира и од постоечките извори и средства преку интервенција односно прифаќаше или неприфаќање на самата програма од страна на Владата.

Во член 58 во неговиот последен став е кажано дека 15% од средствата ќе одат аз другите радиодифузни организации, веројатно оние организации што не се опфатени со претходните ставови. Се поставува прашањето на логичноста на соодносот 15% во однос на 7,5% кој што е наменет за општинските РТВ центри од јавен карактер. Е овие средства не може да сметаат јавните радиодифузни претпријатија.

Пред да завршам би коментирал и некој членови надвор до областа на финансирањето. Во член 10 кажан се дека радио- дикфузно претпријатие на локално ниво може да основаат и општините. Прифатлива е оваа одредба, но законот не предвидел една реалност, а тоа е фактот дека со години наназад одредени РТВ центри кадровски и технички се опремуваат за задоволување на потребите на гледачите и слушателите од еден поширок регион. Што со таквите центри во контекстот на новата територијална поделба и отворената можност за условно делење и на етерот.

Предлагам прифаќање на алтернативата во член 15 односно неговото бришење. Неприфатливо е јавните радиодифузни претпријатија да немаат право на емитување рекламни пораки. При стекнувањето со концесии јавните радиодифузни претпријатија се изедначуваат со трговските, оттука и прашањето зошто јавните претпријатија да ја немаат можноста да емитуваат рекламни пораки во услови кога комерцијалните медиуми може да понуди и подобри услови а јавните радиодифузни претпријатија да можат исто така добро да го презентираат на консументите.

И на крајот, во член 35 предлагам времето за чување на снимките да се намали од 30 на 15 дена.

Накратко за експертизата. Зарем нема да се побара и пратеници експерти од Запад во клупите на овој Парламент.

МЕРСЕЛ БИЉАЛИ:

Дами и господа пратеници, мое мислење е дека се работи аз многу важна материја која сеуште има старо правно покритие односно покритие од бившиот систем, односно правен систем. Од тука е неопходно да се донесе нов закон и тоа не само заради усогласеноста со новиот правен поредок, односно новиот правен систем, туку и од причина односно заради примена на нови стандарди за радиодифузна дејност, стандарди кои актуелно постојат во земјите со развиена парламентарна демократија и кои се услов за побрзо вклучување на РМ во сите структури и меѓународни субјекти од оваа област. Само со уважување на такви стандарди сметам дека ќе се воспостави добра основа за обезбедување на објективно информирање, за слободно и јавно искажување и изразување ан мислата, за слобода на говорот и јавниот настап. Јас тука сум да изнесам одделни, според мене начелни

забелешки, а потоа ќе се надржам и на некои забелешки по однос на одделните членови на предлогот. Имено, предлогот на одделни места според мое мислење е непрецизен и нејасен, дури содржи и одделни контрадикторности, потоа не е јасно некои членови дали се однесуваат само на јавните радиодифузни организации или истовремено се однесуваат и на трговските радиодифузни претпријатија. Кога кажувам дека законот односно одделни негови членови и формулации се непрецизни, еве еден едноставен пример, поимот локално ниво, во предлогот се дефинира како ниво на емитување на радио дифузна програма на подрачје, населено место, град, општина. Замислете ова и технички а и логички е апсурдно. Сметам дека можеби поадекватно постоеше да стои формулација дека локално ниво се смета емитување на програма на одредена регија која е помалку од 1% на кои експертите ќе мислат дека е адекватен во однос на целата територија на РМ.

Потоа, предлогот предвидува дека јавните радиодифузни претпријатија по правило, нагласувам по правило што не би требало да стои овој збор, не може да емитува рекламни пораки. Потоа, неколку членови се кажува дека може да се емитуваат и рекламни пораки и тоа најмногу 7% од програмите кои се подготвуваат. Дали тоа во себе е контрадикторно.

Предлогот исто така по содржината може да се каже дека навлегува и во суштината односно доменот и предметот кој е објект на законот за јавно информирање односно законот за медиумите кој начелно треба и детално да ги уредува рамките и односите и одговорноста и пред јавноста и пред структурите и пред органите и така

натаму. Исто така е важно кај концесиите треба да се подобро допрецизира со цел да се овозможи работење врз чисти, пазарни услови и да «е,е оневозможи секој вид на монопол од било какви позиции а особено од позиции на власт.

Предлогот предвидува дека Собранието на РМ избира совет за радиодифузија, значи тоа е една група од 11 експерти од разни области и професии во мандат од 4 години, меѓутоа во предлогот никаде не стои што е со нивната одговорност, значи нив им се дава само права, не и одговорност, односно пред кои орган тие поднесуваат извештај и дали тие извештаи ќе бидат годишни, 2-годишни, 4-годишни и по тоа кој може да ги разрешува поединечно како членови и колективно како орган.

Членот 38 предвидува дека радиодифузните организации можат да реемитираат странска програма и тоа условно да се исполнат две претпоставки. Прво, значи да постои договор помеѓу реемитувачот и странскиот емитувач и второ, да постои согласност на Советот аз радиодифузија. Тука јас мислам дека ова можеби има мирис на цензура и можеби подобро ќе беше да стои формулација дека советот за радиодифузија за ова прашање само дава мислење. Ние не треба да се плашине од странскиот емитувач од причина што најдобар суд е јавноста; која знае да наградува земајќи го во предвид квалитетот, знае и да осудува. Значи, јавноста според мое длабоко мислење е најдобар селектор и за квалитетот и за одговорноста.

Членот 8 предвидува користење на радиофизна програма, значи забранува користење на радиодифузна програма, за повикување на

насилно уривање на уставниот поредок на земјата, потоа забранува повикување на воена агресија, забранува разгорување на национална, верска, етничка и расна омраза или нетрпеливост и бара заштита на децата и младинците од насилството, порнографијата и тн. Меѓутоа, ако членот 8 се спореди со членот 30 тогаш се поставува прашање што сакал творецот на овој предлог да каже и зошто одвај пати е спомнато ова те исто прашање.

МЕРСЕЈ1 БИЉАЛИ: (продолжение)

Членот 10 ги дефинира јавните радиодифузни претпријатија како непрофитни организации. Меѓутоа, од самиот факт што тие имаат право да емитуваат рекламни пораки до 7% од нивните програмски содржини, а друго дали може да се смета профит производството, односно продавање на програма на странските куќи кои се однесуваат на важни културни приредби, или спортски приредби кои можеби во иднина ќе се одржат во Македонија. Тука исто така е во прашање профит.

Членот 12 предвидува ставот 1 дека странско правно и физичко лице може да биде соосновач најмногу до 20% од вкупниот капитал на општеството. Меѓутоа, ставот 2 од истиот член предвидува дека средствата на повеќе странски физички и правни лица максимално можат да учествуваат со 49% од вкупниот капитал од кој располага општеството. Тука сметам дека исто нема логика, а исто така ова може да се покрие и на фиктивен начин, така што одиме на повеќе вложувачи може да стои само еден инвеститор.

Членот 40, се однесува на прашањето на јазиците кои треба да се употребуваат во радиодифузните организации и сметам дека така како што стои може да доведе до конфузија и предлагам тука да има повеќе либерализам и кај јавните радиодифузни претпријатија и особено кај трговските и комерцијалните радиодифузни претпријатија, од причина што посебно овие вториве логиката на нивното постоење е профитот, односно комерцијата, односно финансиското прашање и тие ако најдат за соодветно, ако имаат интерес можат да емитуваат програми и на кинески и на руски и на тајландски итн. и тука предлагам да бидеме полиберални.

Членот 41 став последен исто така може да доведе до баналности, особено ако при емитување на странска програма емитувачот е должен да образложи, ако нема соодветен превод на македонски јазик, тој е должен да образложи зошто нема превод и треба истото да го најави на

македонски јазик, а по мое мислење е дека тоа можеби ќе има негативен ефект и може да доведе до баналност.

Членот 42 предлагам да има помалку национална доза а повеќе граѓанска доза. Имено овој член на предлогот предвидува дека јавното радиодифузно претпријатие е должно да обезбеди програма за зачувување на културниот и националниот идентитет на припадниците на македонскиот народ кои живеат во соседните земји и во другите држави, а не се спомнуваат граѓаните од Македонија, подобра формулација сметам дека тука содржи членот 60 и можеби оваа формулација треба да опстане кој предвидува грижа не само на припадниците на македонскиот народ во соседните земји и за иселеништвото, туку и за иселениците од Македонија во соседните земји, а предлагам да се додаде и грижа за работниците кои привремено се вработени во странство, кажувам привремено, тоа е можеби 30 години да работи таму.

Членот 43 наведува дека не би требало да се дозволува рекламни пораки од политички цели и по тоа не може да се спонзорираат програмите кои имаат политички карактер и ова предлагам да се брише. И на крајот предлагам таксата, односно радиодифузната такса која според предлогот е 4% предлагам да биде 2%, барем во сегашните економски и социјални состојби во земјата, а исто така предлагам казните кои се негде дури 150 просечни плати да се намалат, од причина што за едноставни и ситни пропусти, посебно трговските радиодифузни претпријатија можат да се казнат со толкава сума на пари и практично тие ќе се доведат до банкрот.

ХИСЕН АРАМАДАНИ:

Јас сакав почитувани колеги, почитуван потпретседателе само на едно прашање и тоа кратко да го свртам вашето внимание. Имено, најчесто и многу често се спомнуваше дека во законот во оваа сфера не е поблиску дефиниран јавниот интерес.

VII/3.-

Ја сакам во оваа прилика да кажам дека сите земји во транзиција а и ние посебно не само во оваа сфера, туку во сите други сфери на живот не сме ни блиску до тоа да го дефинираме јавниот интерес. Веројатно најважното се должи на тоа што сеуште и сами во својата свест се транзицираме на таков начин, што правите димензии на јавниот интерес во низа сфери на животот уште на самите нас не ни се јасни. Бидејќи доминантна група ни е социјалдемократите, а затоа се и најмалку заинтересирани за дискусиите тука, сакам да подвлечам дека заправо социјалдемократската програма бара јавниот интерес поблиску и што побрзо да се дефинира. Тоа мислам и на министерот сега конкретно бидејќи мислам дека и во оваа сфера тој интерес е од битно значење. Дури за разлика до некои други сфери можеби и со поголемо значење од други области. Сега овој дел на прашањето треба да се дели на два нивоа. Едниот е општиот јавен интерес во оваа област и друго е посебниот јавен интерес во оваа област. Општиот јавен интерес во оваа област се оние прашања што овде министерот ги подвлече, а тоа е слободата на луѓето за јавниот збор и слово. Можноста за поголемо плурално подрачје на ова поле, интерес за тоа да има што поголема разновидност и програмска и тематска итн. на сите и други прашања кои што се врзани од овој општ интерес. Меѓутоа, овде постои и одделно прашање на посебниот интерес и сакам јас за тоа исто така нешто да кажам.

Имено, се поставува следното прашање. Посебен општ интерес е да постои една, или повеќе институции кои што во име на јавноста, односно на граѓаните, односно на државата ќе имаат сила на помериторна јавно информативна куќа од визуелен и од акустичен тип кој што ќе има сила да црпат информации од поширок светски да кажам извори и кои што на еден непонестрасен начин, попрофесионален начин, понекомерцијален начин ќе ги понуди на јавноста најбитните информации потребни за живот и за работа.

VII/4.-

Сега се поставува прашањето Македонија во оваа област ќе сака да создаде мрежа организации кои што ќе го реализираат овој јавен интерес на ниво на државата или ќе има една организација на ниво на државата. Искуствата во светот се различни. Има и каде што има една во поголеми држави и има каде што има повеќе во мали држави. Според тоа, простете ако спомнам имиња. Сакате вие државни вакви и такви институции и А-1 и "Сител" и РТА и друга некоја или сакате една. Не случајно сите ги почитувам. Не ставам сега редослед. Меѓутоа, мора ме ние ова прашање и пред ова да го дефинираме како закон. Мораме да имаме чиста претстава и за ова друго за да знаеме во посебниот што ќе кажеме и како ќе го уредиме бидејќи дел од тоа е содржано и во два.

Второ, сакаме овој закон сега како основен, основните начела за радиодифузниот систем, за правата и обврските на организациите кои што учествуваат во тоа, тој во посебниот дел како закон да се однесува пред се, на комерцијалните радиостаници, односно радиодифузниот систем или на сите. Тој не може објективно на сите да се однесува. Најверојатно во посебниот дел ќе биде закон свртен кон комерцијалните организации, а посебниот закон ќе биде за една или повеќе куќи, во смисла на остварување на јавниот интерес воопшто во оваа област ќе се каже она што е за јавниот интерес во таа област во смисла на посебниот закон со правата, обврските за финансирањето итн. Дајте тоа во оваа фаза да го расчистиме за да кога ќе дојдеме до предлог ги имаме елементите и од ова другото за да компатибилно да ни биде овој како предлог а оној како закон за донесување за да имаме една корелација, затоа што тоа ни е битно после да не дојдеме до потреба за промени.

Јас мислам дека кога се работи за финансирањето и овде можеби работите треба да се изведат условно да речеме на чистина. Добро е што не отидовме на претплати, на јавна давачка во смисла на такса и

VII/5.-

мислам дека тоа е добро. Добро е што мислам дека треба на јавноста да и се даде на знаење дека ова не е такса само за информативниот дел, туку за целиот релеј и не знам како се викаат другите богатства како добра, како систем мрежа на технички средства, како поделба на фреквенции и не знам се што друго. Меѓутоа, дајте да се договориме за следното. Јас мислам дека министерот има право дека јавните давачки треба да бидат концентрирани за јавните потреби, а јавните потреби ние ќе ги кажеме дека воглавно ги задоволуваме односно ги задоволуваат организациите кои што се за тоа формирани.

А овој друг дел секоја организација има право да учествува со програмата а тоа соодветен орган ќе го цени колку за тоа и колку од тој дел има потреба. Еве да кажеме, да не се лутиме, може да биде една регионална организација во одделен дел на земјата за кој одделен образовен програм ние имаме посебен интерес, или друг културен програм во таа област и тоа ќе го финансираме, таква можност треба да дозволиме. И посебно сакам да кажам околу ова, односно околу Советот. Мислам дека е добра концепцијата што овој орган е сведен помеѓу управен ! и помеѓу тоа да биде извршен, односно орган без чиј предлог да не може да се решава и тој да не биде единствен кој решава. Мислам дека I на таа релација треба да се врзе таа линија и верувам дека и организациите заинтересирани ова ќе ни го прифатат. Но, ако мојата молба ја ј уважите, сакам на предлагачите тоа да им кажам дека останувам на мислење дури се изготви предлогот за донесување на закон за јавната организација да биде паралелен.

ЗВОНКО КАРОВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги, ако сме оцениле и утврдиле дека основите на политичкиот систем е остварување на основните слободи и права на поединецот, како и уставната гаранција за јавно информирање, односно слободно информирање сега се стремиме

VII/6.-

кон едно поинакво законско решение. Мислам дека треба да дадеме поддршка на решение кое ќе овозможи намалување на државното влијание во оваа сфера, развивањето на пазарните механизми, приватната иницијатива и целосно почитување на нормативи кои ја регулираат материјата на радиодифузните програми. Кога велам целосно почитување на нормативите кои ја регулираат материјата на радиодифузните програми, овде ја ставам и улогата и независноста на Советот на радиодифузијата, од аспект на утврдување каква програма е потребна, техничките услови, просторните услови, стручниот и техничкиот кадар, финансиските средства за реализација на програма и производството на сопствената програма. Понатаму развивање на радиодифузната дејност која целосно ќе го респектира и јавниот интерес и воопшто моралните норми.

Улогата на Советот ќе кажам само кратко во утврдување на програмата и за сите оние јавни трговски радиодифузни друштва кои ќе значат целосно почитување на вклопување во нивната програма и на информативни и научнообразовни, културни, спортски и други содржини од животот и интересот на работата на граѓаните. Кажав кратко каков ќе биде пристапот кон регулирањето на ова исклучително важна област, таква ќе биде и оценката и отсликувањето за тоа какви демократски процеси ќе се одвиваат понатаму во земјата. И на крајот сите доаѓаме и претставуваме граѓани од своите средини, мојата комуникација по предлогот за донесување на овој важен закон кажува следни две работи: барања на граѓаните за точно навремено информирање, барање за еден соодветен и непристрасен третман на било која политичка партија и субјекти и програмите на радиодифузните организации, програми на радиодифузните организации било јавни, било комерцијални кои нема еднострано да служат на ниту една политичка партија, на ниту една група, на ниту еден поединец.

Втората работа што сакав да ја пренесам во комуникацијата со граѓаните што јас ги застапувам е да постои волја, секој корисник ја плаќа радиодифузната такса, постои волја таа да не биде вклучена во сметките

VII/7.-

за електрична енергија. Сметам дека тоа барање е исправно и едно намалување на радиодифузната такса мислам дека ќе изврши покривање на јавните претпријатија што вршат јавна дифузна дејност за создавање и емитување на програми од интерес на државата, таа ќе наадокнади изградба, одржување и употреба на основната радиодифузна мрежа, како и развојот и техничката опременост.

Со овие две барања на граѓаните, целосно ги поддржувам и во насока на намалување на таксата во наредната фаза ќе дадам поддршка за донесување на овој закон.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Има збор господин Газменд Ајдарага.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Почитуван потпретседателе, почитувани министри, членови на Влада, почитувани пратеници,

Вклучувајќи се во расправата по Предлогот за донесување на закон да кажам дека е добро што проблематиката се настојува да се регулира, иако ова што е предложено, според мене, не нуди се она што ја мислам дека треба да биде. Затоа е ова Предлог за донесување на закон, па има можности да се поправи и да се дотерува.

Ќе кажам некои мои забелешки по однос на тоа што, да речеме, во Предлогот за донесување на закон во поедини членови ќе изнесам мое мислење.

Прво треба да се почне со дотерување по однос на членот 5 ставот 1 и 2, не се исто кажани. Мислам дека на едно место, во ставот 1 се вели "со закон", а во ставот 2 се вели "со овој закон". Мислам дека формално и јазично треба да се регулира, бидејќи е прашање што треба да биде исто.

Во членот 10 истата забелешка. Треба да се исправи, бидејќи исто така на едно место се вели "со овој закон", а на друго место "со закон". Оваа област има еден закон, нема два закони.

Во член 10 став 3, зборува дека јавните радиодифузни претпријатија од став 1 и 2 на овој член се непрофитни организации. Мислам дека не го делам таквото мислење, затоа што низ целиот закон се дава можност да бидат и јавните претпријатија и јавните радиодифузни организации, профитни организации. Според тоа, ваквата

VIII/2.-

определба што е кажана тука мислам дека не обезбедува исклучивост во однос да не бидат против и организации. Тие се и профитни организации.

По однос на прашањето регулирано со членот 11, таму се вели дека трговското радиодифузно друштво може да се основа за вршење на дејност на државно или локално ниво. Со оглед на состојбите што ги имаме на теренот, мислам дека и за трговските, а и за јавната радиодифузна организација треба да се даде можност такво нешто да се добие. Се формира на државно ниво, на ниво на регион и на локално ниво. Уште повеќе ова, оваква потреба се јавува заради тоа што ние го имаме Предлогот на закон за територијална поделба. Таму сега ќе формираме, барем така е најавено, ќе видиме што ќе биде, но сепак ќе бидат повеќе општини отколку што се до сега, ќе биде нужно да се даде можност на регионално ниво да можат да се формираат и јавни и трговски.

Со членот 12 е регулирано правото кој може да биде соосновач на трговско радиодифузно друштво и дадено е едно ограничување во вкупниот капитал странско правно или физичко лице да може да има најмногу 25%. Во вториот став се вели до 49%. Незнам дали е таква нашата определба со другите закони. Мислам дека имаме пошироки права по однос на ова прашање, да можат да бидат странски фирми, да имаат и поголем капитал од 49%. Според тоа, мислам дека ова прашање треба да се допрецизира понатаму, како што е прецизирано со закон.

Многу, како во овој закон, така и во други закони, зборуваме за концесија. Мислам дека не треба многу да се впуштаме во овој закон за концесија. Ние имаме чист закон за концепција. Таму се регулирани прашањата. Зошто овде сега да ги дуплираме работите. Не можеме ниту со овој закон некое ново право да дадеме, ќе се

VIII/3.-

коси со овој закон и правата што се дадени таму, односно начинот како е регулирано. Според тоа, мислам дека нема потреба. Само може да се укаже дека се дава со концесија и завршена работа. Како, за постапката имаме закон.

Со членот 19 се регулира јавниот интерес, како ќе се докажува. Мислам дека малку е тешко прашањето што се настојува да се регулира и како ќе се остварува во практиката? Се бара исполнување на некои услови, но може полно да ги исполнат условите но малку во практиката да ги остваруваат. Формално ќе ги исполни, а во праксата како ќе биде, ќе видиме. И после, што ќе преземеме? Затоа мислам дека некоја друга формулација ќе треба по однос на тоа прашање ќе треба да се даде.

Една работа што мислам дека треба да се дели во законот, зборуваме за концесија, а се зборува за Совет. Членот 20, не е завршено концесијата а зборува за Совет. Мислам дека на Советот треба да му се даде посебно поглавје, да биде исклучен од концесијата.

По однос на радиодифузната програма, членот 26, таму под ставот 3 се вели: "негување и афирмирање на македонската културна традиција", јас велам и на културата на националностите кои живеат во неа како и учество во културниот живот. Кажано е ова другото, меѓутоа "и културата" не е речено. Треба да се додаде и "културата".

По однос на прашањето на програмите на радиодифузните организации мора да ги исполнува дадените услови. Малку зборував, овде се повторува таа работа, не знам како, дали ќе се остварува во практиката ова што се бара. Тоа е членот 26. Има таму дадени услови колку треба да работат. Мислам дека е добро тоа, меѓутоа како ќе биде во праксата, ќе видиме.

VIII/4.-

Во членот 37 повторно се зборува дека треба да бидат поврзани во еден систем радиодифузните организации, можат да емитуваат програми и од други домашни радиодифузни организации врз основа на договор, но при тоа не можат да се поврзуваат во единствен систем за емитување на заедничка програма. Овде исто така барам регионално, тоа ќе го овозможи. Ако се дозволи регионално, може.

Во членот 38 прави едно ограничување. Тоа е ограничување радиодифузната организација да може да реемитува програм, странска програма, ако има договор, а вели "а по претходна согласност од Советот за радиодифузија". Мислам дека е спротивно на целите што се кажани зошто се донесува и на која основа се предлага овој закон. Таквото ограничување мислам дека не држи да има согласност од Советот. Ако има договор, тогаш што треба?! Тоа е трговска.

Има еден тежок услов во членот 40."Радифузната програма, радиодифузните организации ја емитуваат на македонски јазик. Јавното радиодифузно претпријатие што емитува програма на територијата на Република Македонија, покрај на македонски јазик емитува програмски содржини и на јазиците на националностите. На подрачјето на кое како мнозинство",ова е во ред, меѓутоа прашање е дали со оваква формулација се овозможува денешното емитување на тие програми на Радио Скопје. Ако е вака, мислам дека не е во ред. Ние денеска имаме повеќе. Ако сакаме да правиме одредено ограничување, што мислам не би било во ред, тогаш таква работа не знам дали ќе ни оди во корист. На нас, националностите, посебно не.

Членот 45 зборува за кабловската радиотелевизиска мрежа. Има едно ограничување во последниот став, вели: "Сопственик на кабловска радиотелевизиска мрежа не може да биде концесионер,

VIII/5.-

на радиодифузна организација ниту акционер во радиодифузна организација". Ова, за концесионер, можеби има услов да не биде, меѓутоа акционер мислам дека не е т.а. Акционер е прашање. Концесионер е друго. Се знае кој може да биде, со законот се знае.

Членот 50 па надолу ја регулираат проблематиката на финансирање на радиодифузната дејност. Би рекол дека во членот 50 можеби треба друга формулација, да се каже: "Радифузните организации се финансираат од вршење на своја дејност, од радиодифузна такса (бидејќи таква одредба има подолу, се дели таа радиодифузна такса) и донации и други приходи".

По однос на членот 53...

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Ве молам господине Ајдарага да се задржиме на Предлогот за донесување на закон, да не водиме детална расправа.

Повелете.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Јас мислам не го побив тоа дека не го поддржувам...

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Не одите по членови. Сепак водиме расправа за Предлогот за донесување на закон.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Јас само укажувам на прашањата. Јас кажав за тоа дека го поддржувам...

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Да не вршиме претрес по текстот, ве молам.

Повелете.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Зошто е понуден тогаш?

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Повелете.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Јас не знам, не можам господине потпретседателе да ве разберам.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Не вршиме расправа по текстот на законот, ве молам.

Повелете.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Ова е Предлог за донесување на закон. Токму на тоа укажувам.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Е, па, повелете.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Укажувам кои работи треба поинаку да бидат регулирани.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Повелете ако на тоа укажувате, повелете.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Ова е Предлог за донесување на закон.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Предлог за донесување на закон, да.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Да, управо на тоа укажувам.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Е, па, повелете.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Кои работи треба поинаку да бидат регулирани. Јас неznam каква друга дискусија сакате вие, потпретседателе.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Повелете, таква каква што предвидува Деловникот.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Па со Деловникот ова е предвидено. Ако не, не се нуди тогаш. Нема да ни се даде овој материјал.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Ве молам, ова е расправа во начело сега, да не... јас ве молам да повелете.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Јас исто во начело. Не понудив амандмани.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Ајде, повелете.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Неznam господине потпретседателе, изгледа функцијата малку сте ја заборавиле.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Не, вие да не забравивте, бидејќи расправавме, јас само затоа сакав да ве потсетам.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Во никој случај не. Она што е со Деловник.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Добро, повелете.,

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

На страница 35 член 81 мислам дека треба да се брише она што е речено во ставот 1 бидејќи Законот за трговските друштва е донесен. Ова Собрание го донесе Законот и ставот 1 треба да се брише.

Тоа беа. Малку бевте нестрпливи господине потпретседателе. Јас толку имав.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Благодарам.

Дали уште некој бара збор? (Не бара).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниов заклучок:

Собранието го усвојува Предлогот за донесување на закон за радиодифузна дејност.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака? (54 пратеници).

Дали има некој против? (4 пратеници).

Дали некој се воздржува од гласање? (3 пратеници).

Констатирам дека предложениот заклучок е усвоен.

Бидејќи има предлози од одделни пратеници, Владата на Република Македонија да достави Нацрт на овој закон, го ставам на гласање следниов заклучок:

1. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Нацрт на закон, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

Ве молам внимавајте.

2. Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела, укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, Мислењето на Македонската радиотелевизија и Здружението на комерцијалните радиотелевизиски радиостаници да се достави до Владата на Република Македонија и до Министерството за сообраќај и врски.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака? (13 пратеници).

Констатирам дека не е усвоен предложениот заклучок.

Бидејќи не е усвоен претходниот заклучок, на Собранието му предлагам да го усвои следниов заклучок:

1. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието на Република Македонија ќе му достави Предлог на закон, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

2. Овој заклучок, заедно со извештаите на работните тела, укажувањата од расправата од седницата на Собранието на Република

VIII/10.-

Македонија, Мислењето на Македонската радиотелевизија и Здружението на комерцијалните радиотелевизиски станици да се достави до Владата на Република Македонија и до Министерството за сообраќај и врски.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака. Има збор процедурално господин Слободан Даневски.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Процедурално, потпретседателе, нема кворум.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Има кој да се грижи за кворумот. Ние го утврдуваме.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Потпретседателе, работите нелегално. Уставот кажа дека треба 61 пратеник треба да биде присутен за да се носат сите акти.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Јас ве молам, на претходното гласање имаше 62 гласа.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Не, не избројавте вие. До 61 никако не доаѓа.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Бројат тие стално што бројат. Ве молам повелете.

СЛОБОДАН ДАНЕВСКИ:

Вие до 61 ама никако да дојдете. Се сте тука до 56. Еве нека изброи Стручната служба.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

63 гласа имаше на претходното гласање, ве молам. Јас ве молам, вие постојано излегувате и влегувате и во секој момент ние не можеме да утврдуваме кворум.

Јас ве молам, барем сега после Предлогот да не ја на- пуштате сала^та.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака? 49 пратеници).

Дали има некој. против? (5 пратеници) .

Дали некој се воздржува од гласање?(8 пратеници).

(Реагирања од места околу присутноста на пратениците во салата).

Имате ли поинаков предлог за гласањето? Има збор господин Коцевски.

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Го молам претседавачот да го задржи дигнитетот на овој највисок законодавен дом во Република Македонија затоа што бевме сведоци на претходната седница два дена да работиме без потребното мнозинство, односно кворум, што е неопходно потребно според одредбите на Уставот на Република Македонија.

Ме зачудува појавата одредени пратеници од Социјалдемократскиот сојуз да гласаат по два пати, односно еднаш гласаат "за", а после за да се добие впечаток дека има над 61 пратеник дигаат раце како "воздржани".

Ве молам, ако ништо друго, чесно е да го констатирате кворумот за да може Собранието легално да работи и да ги донесува одлуките. Да не се правиме смешни и себеси пред целата македонска јавност.

VIII/12.-

Јас ве молам и вас и сите пратеници да го задржите дигнитетот и да не излегувате при секое гласаше и од едната и од другата врата.

Ве молам, да го утврдиме точниот број на присутни пратеници, но се има предвид дека во последниов момент неколку пратеници ја напуштија салата.

Повелете, нека се утврди точниот број на пратеници во салата. Мислам дека е должност на секој пратеник да го чува дигнитетот на ова Собрание. Ако веќе зборувате за појава на дупло гласање, тоа е прашање на пратениците.

Јас сепак ги молам координаторите да ги повикаат пратениците во салата за да можеме да го обавиме чинот на гласањето. 63 пратеници имаме во салата во овој момент.

Јас не знам дали треба поинаку треба да го чиниме сега и со прозивка?

(Реагирање од страна на пратениците).

Јас не видов никој да влезе господине Коцевски, ве молам.

Констатирам дека предложениот заклучок е усвоен.

Минуваме на точката 7 - Предлог за донесување на закон за прекршоци.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор?

и

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Повелете, заменик министерот во Министерството за правда

Ве молам, сега трпение да можеме да заокружине по овие точки од дневниот ред.

МЕРСИМ ПОЛОЖАНИ:

Почитувани пратеници, дами и господа.

Донесувањето на Предлог законот за прекршоци претставува дел од активностите за усогласување на постојното законодавство со Уставот на РМ во случајот во областа на прекршоците.

Реформата на прекршочното законодавство е условена со реформата на казненото право со донесувањето на Уставот со нови уставни решенија кои упатуваат на судска надлежност за казниви дела и со донесување на законот за судови.

Начелата утврдени со Законот за прекршоци чие донесување се предлага произлегуваат од Уставот на РМ. Согласно Уставот на Републиката една од темелните вредности е начелото на поделба на власта со Законот се обезбедува исклучително судска надлежност во решавањето на прекршоците како вид на казниви дела. Казнувањето на прекршоци се заснова врз начелото на законитост што значи дека прекршоците можат да бидат пропишани единствено со закон, а постапката по прекршоците се води само пред надлежните судови, во согласност со законот.

Покрај овие начела Законот се заснова особено на начелото за еднаквост на сите пред законот, начелото на заштита на слободите и правата на граѓаните акузаторност во постапката контрадикторност.

Сега малку една кратка ретроспектива.

Прекршоците претставуваат казниви дела што се регулирани со Законот за прекршоци, првобитниот од 1984 година дополнет 1985, 1987, 1988, 1989, 1990, па потоа 1992 и 1994 година.

Во развојот на оваа категорија казниви дела тие се трансформираат во административно - казниви неправа во типично казниви неправа. Со основниот Закон за прекршоци од 1951 година и неговите новели постапката за прекршоци беше третирана како административно казнена постапка. Подоцна со донесувањето на Закон за прекршоци и Законот за органите за водење на прекршочна постапка во 1973 година овој постулат не беше битно напуштен односно ист орган беше надлежен за поведување на постапка за водење и изрекување на казна. Во 1995 година донесени се Законот за прекршоците и Законот за судовите за прекршоци во кои во потполност е содржана прекршочната материја така што покрај одредбите за постапката, организацијата и надлежноста на прекршочните органи се одржани и се содржани материјално правни одредби на прекршочното право.

Според постојниот важечки закон за прекршоци, прекршоците можат да бидат пропишани со закон или со подзаконски акт. Ваквите решенија доведоа до енормен пораст на бројот на прекршоците и до вистинска конфузија во нивното решавање. дел во судска надлежност и дел во управна надлежност. Таквата состојба придонесе како вид на казниви дела прекршоците да претставуваат доволен проблем со кој општеството не може да изнајде адекватни решенија. како илустрација за состојбите создадени со такви проблематични решенија можат да се приведат податоците од практиката на судовите за прекршоци така 1995 година во општинските судови за прекршоци во РМ тековниот прилив е 291.561, а нерешените предмети од 1994 година изнесуваат 382.071. Во истиот период во Републичкиот суд за прекршоци ккао второстепен орган

IX/3.-

тековниот прилив за 1995 година е 7.790 предмети, а нерешените предмети од 1994 година изнесуваат 11.056 предмети. Тука се прикажани во табеларна форма бројот на предметите, приливот, решени, начинот на кој се решени по општини што може да служи како еден вид на извештај за ефикасност и правичноста во решавањето на предметите.

Уставот на РМ во областа на казнивите дела внесе неколку значајни новини. Тука е во прв ред одредбата од членот 13 став 1 од Уставот според кој лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино додека неговата вина не биде утврдена со правосудна судска пресуда како и одредбите од членот 14 став 1 од Уставот со кој никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон и со друг пропис како казниво дело за кое не била предвидена казна. Со овие решенија Уставот изразува јасно дециден став за третирање на прекршоците не како административно неправо повреда на јавниот ред и мир, туку како казниво неправо и за доследно спроведување на принципот за поделба на власта. Таквиот став консеквентно развиен води кон пренесување на материјата на прекршоците во судска надлежност. Поради неусогласеност на постојното законодавство со Уставот на РМ настапија низа празнини и недоречености особено кај оние прекршоци за кои решаваат управните органи. Така во Законот за царини од 1993 година е предвидено дека прекршочна постапка од прв степен ја води решение за прекршок донесува Комисија за прекршоци во прв степен, а во втор степен комисија за прекршоци во втор степен. Значи, првостепената и второстепената постапка се сведуваат во рамките на еден ист орган на управата, во случајот царинскиот. Во конкретниот случај кога царинската управа одлучува во прв степен и во втор степен странката - граѓанинот е лишен од можноста да води постапка во прв степен затоа и во тој степен

IX/4.-

решава истиот орган кој ја донел првостепената одлука, мислев во втор степен. Така е директна повреда на уставната гаранција за правото на жалба. Затоа Уставниот суд на РМ со своја Одлука од 6.09.1991 година го укина споменатиот член од Законот за царини. По оваа одлука на Уставниот суд на РМ за царинските предмети во втор степен одлучува Комисија на Владата што е крајно проблематично решение од уставен и законски аспект, особено што постапката пред таа Комисија сеуште не е законски регулирана.

Иста е ситуацијата и во однос на прекршочната постапка и кај Законот за девизно работеше, Законот за кредитните односи со странство, Законот за надворешното - трговско работеше и Законот за персонален данок. Од тие причини со Одлука на Уставниот суд на РМ од 13 септември 1995 година е суспендиран членот 21 од Законот за Управата за јавни приходи, Законот е од 1993 година.

Со оглед на несогласноста на членот 307 од Законот, Уставниот суд на РМ го укина членот 307 од Законот за царини. Со овие одлуки на Уставниот суд практично е блокирано водењето на постапката за прекршоците пред управните органи. Уставната одредба според која вината за казниво дело може да биде утврдена единствено со правосилна пресуда упатува на заклучок дека ниту еден орган освен судот не може да решава за казниви дела, па во тие рамки ниту за прекршоци како вид на казниви дела.

Оваа одредба од Уставот е основа за решенијата во Законот за судовите за исклучителна судска надлежност во областа на прекршоците, како вид казниви дела. Тоа значи дека прекршоците можат да бидат пропишани само со закон, а не и со подзаконски акти, како што беше досега затоа што судот суди само врз основа на Уставот, законите

и меѓународните договори, така вели членот 98 став 2 од Уставот, а постапката се води исклучиво пред судовите, а не и пред управните органи.

Во врска со овие решенија иницијативата за оценување на уставноста на членот 30 став 3 од Законот аз судовите според кој предмет на спорот е утврдување на надлежноста за решавање на прекршоците во прв степен . Со оспорената одредба од Законот за судовите како правило е утврдено дека прекршоците од прв степен се решаваат пред основните судови, а по исклучок е оставено за определен вид прекршоци, како што се во случајот царински, девизни, надворешно - трговски, даночни да одлучуваат и други органи. Во овој случај прашањето за уставноста сепак е задоволена. Со тоа што и покрај тоа што за нив во прв степен одлучувале органи на управата за прекршоци во крајна линија сепак одлучува судот. Имено, со членот 34 од Законот за судовите пред- видена е надлежност на Врховниот суд на РМ да решава по конечни решенија донесени во прекршочна постапка која одредба е апсолутна и со ништо не е условена.

Основната смисла на наведената одредба од Законот за судовите не е само востановување на надлежноста на судот да решава за прекршоците, туку и нешто повеќе исклучива надлежност на судот конечно да одлучува за прекршоците. Согласно со таа нејзина основна правна последица е сите решенија донесени во прекршочна постапка што ја водат органите на управата да не се сметаат за извршен наслов во смисла на правосилно утврдување на вина за сторено казниво дело и за изрекување на прекршочна санкција се додека тие не се потврдат со правосилна судска одлука.

Со усвојувањето на овој закон станува беспредметна одредбата од членот 30 став 3 од Законот за судовите за што со овој закон се ставаат вон сила сите закони кои предвидуваат надлежност за прекршоци на одделни органи на управата. Покрај уставните одредби во прилогна решенијата како што содржи предложениот закон можат да се приведат уште неколку аргументи.

Прво, во теоријата на казнивото право е неспорно дека прекршоците претставуваат казниво неправо различно од кривичното дело, па само според нивната тежина.

Второ, казнувањето за прекршоците претставува мошне значајно задирање во човековите слободи и права затоа што прекршочните санкции само по тежина се разликуваат од кривичните санкции, а по својата суштина претставуваат одземање или ограничување на одредени човекови права и слободи, затвор, мерки на безбедност и др. Поради тоа тие треба да бидат третираны како и кривичните дела со сите уставни гаранции кои се однесуваат на заштита на човековите права и слободи, Начелото на законитост, судска надлежност, пресуда за прекршоци и т.н.

Предлогот за донесување на законот за прекршоци е во согласност и со новата организациона поставеност на судовите во смисла на решенијата содржани во Законот за судовите. За разлика од постојниот закон за прекршоци кој целосно ги содржи материјално - правните одредби и целосно ја регулира прекршочната постапка, Предлогот за донесување на законот главно ги содржи посебните својствени само за прекршочната материја и во се друго упатува на примената на одредбите на општиот дел на кривичниот законик односно на одредбите на Законот за кривична постапка. Ова затоа што во Законот се опфатени материјално правните и процесно правните одредби, што е карактеристика и на постојниот закон за прекршоци.

IX/7.-

Законот содржи четири дела. Во првиот дел се содржани материјално правните одредби. Со истакнуваше на принципите на законите во определување на прекршоците и во пропишувањето на прекршочните санкции. За разлика од постојниот Закон за прекршоци во кој се опре- делува прекршокот да може да биде предвиден и со друг пропис, Предлогот за донесување на закон нагласува дека прекршокот може да биде опре- делен само со закон и го дефинира како против правно дело што со закон е определено како прекршок и чии обележја се определени со закон.

Постојниот Закон за прекршоци прекршокот го дефинира како повреда на јавниот поредок утврден со закон или друг пропис за кој е предвидена прекршочна санкција.

Понатаму во членот 36 став 1 од Предлогот, поимот прекршок ги опфаќа и делата што во одделни закони се предвидени како стопански престапи. Во преодните и завршните одредби е предвидено дека престанува да важи Законот за стопанските престапи, меѓутоа, остануваат во сила сите оние закони со кои се предвидени одделни стопански престапи. Во прилог на едно вакво решение можат да се приведат следните аргументи. Стопанските престапи се појавија во нашиот правен систем со воведување на општествената сопственост и со самоупраувањето во 1953 година со подзаконски акти, а за прв пат се регулирани со Закон за стопански престапи во 1960 година. Денес е во сила Законот за стопански престапи од 1977 година дополнет 1986, 1987, 1989 и 1990 година.

Појавата на стопанските престапи резултираше од потребата за воведување на казнена одговорност во стопанското и финансиското работење на правните лица корисници на општествени средства кои со појавата на самоупраувањето се осамостоија и одвоија од државното управување со стопанството.

IX/8.-

Второ, стопанските престапи се дефинирани како повреда на материјалното и финансиското работење на правните лица и одговорните лица во правните лица и за нив се предвидени парична казна и заштитни мерки што се состојат во одредени забрани. Со тоа се изразува еден привилегирана третман особено по однос на казнување на одговорните лица кои не можат да бидат казнети со казна затвор иако во одделни случаи стопанските престапи претставуваат потежок вид на неправо од прекршоците, па дури и од кривичните дела.

Трето, со извршените промени во судскиот систем, мислам на Законот': за судовите, укинати се стопанските судови како специјализирани судови што значи пресудувањето за овие дела влегува во исклучителна надлежност на судовите. Тоа повлекува поедноставени решенија во однос на материјално правните одредби, а и по однос на постапката на одделни видови казниви дела.

Четврто, со отстранување на стопанските престапи од правниот систем се обезбедува поедноставна номенклатура односно назив на казнивите дела. Повисок степен на нивна интеграција во единствениот систем на казниви дела, а со тоа и отстранување на контрадикторни внатрешни празнини и униформност на органите и постапката за пресудување.

МЕРСИМ ПОЛОЖАНИ : (продолжение)

Петто, со престанувањето на важењето на Законот за стопанските престапи не престанува да важат одделни закони со кои се предвидени стопански престапи, но престануваат да важат сите подзаконски акти. До усогласувањето на постојните закони со предвидените стопански престапи тие ќе се третираат како прекршоци и за нив ќе се води постапка според Законот за прекршоци, а во иднина сите закони ќе оперираат единствено со поимите прекршок, или кривично дело. Карактеристиката на прекршочната постапка би сакал да напомним е одговорност што покрај физичките лица се предвидува и одговорност и на правните лица. Не само ако е тоа посебно определено со закон во кој е предвиден прекршок, но само ако тоа е предвиден со закон со кој е предвиден прекршок и ако до извршувањето на прекршокот дошло со дејствија, или со пропушташе на должен надзор од странана надлежниот орган, или на одговорното лице во правното лице, или со содејство или пропуштање на друго лице овластено да постапува во името на правното лице. Предвидена е одговорност и за странско правно лице ако правното лице има претставништво или фирма во земјата. Натаму карактеристика на одговорноста на физичките лица е што е достапна небрежност на сторителот. А умисла се утврдува само со законот во кој е предвиден прекршокот и ако се бара умисла за сторувањето. Ваквата определба е заради поефикасна заштита на јавниот поредок бидејќи имајќи во предвид дека најголем број од прекршоците се сторуваат, односно чинат со небрежност. Натамошни карактеристики на прекршочната постапка е што за обид на прекршок сторителот е одговорен само ако тоа е определено со закон.

X/2.-

Нешто за прекршочните санкции. Во материјално правните одредби содржани се 4 вида прекршочни санкции: казни, прекршочна опомена, мерки за безбедност и воспитни мерки.

Како прв прекршочна санкција Предлогот ја пропишува казната и тоа во два вида: парична казна и казна затвор. Казната затвор може да се изрече како главна, а паричната како главна и како споредна казна. Паричната казна се пропишува во рамките на општиот минимум и општиот максимум кој за физичко лице е во износ од 1000 до 50.000 денари, а за правно лице од 50.000 до 300.000 денари. Постојниот закон би сакал да напомним паричната казна ја пропишува во плати и тоа за физичко лице $1/10$ -тина до $1/2$ вина од плата, а за правно лице од 4 до 20 плати. Пропишувањето на паричната казна во одреден паричен износ значи во случајов напуштање на нејзиното решение за пресметување на парична казна во износ на просечна плата во Републиката исплатена во последниот месец поради тоа што во услови на контролирана инфлација и стабилен денар сметаме дека нема потреба да се оперира со таквите категории. Впрочем тоа е пракса во поголем дел на земји. Паричната казна може да се пропише и над овој општ максимум за прекршоци сторени од користољубие и за прекршоци со кои се предизвикува поголема имотна штета и тоа до двојниот износ на максималната казна и на сразмер со висината на причинетата штета, или прибавената корист, но најмногу до нивниот 20 кратен износ. Предлогот за донесување на закон предвидува и пропишување на парична казна во определен износ, мандатно казнување за физичко лице до 10.000 денари, а за правно лице до 100.000 денари. Овие определени износи можат да се пропишат со закон во кој е предвиден прекршокот.

Вториот вид казни затворот се пропишува во траење од еден ден до 90 дена што е новина во Предлогот. Во последниот закон за прекршоци казната затвор е пропишана 60 дена. Забраната за

X/3.-

изрекување казна затвор е предвидена за бремена жена што наполнила 3 месеци бременост мајка со дете со наполнета 1 година итн. Во предлогот за донесување на законот се содржани одредби за одмерување на казна при стек на прекршоци, за продолжен прекршок што е новина во Предлогот. Ублажувањето на казната и засметување на притворот по изречената казна.

Вториот вид прекршочни санкции е прекршочната опомена која може да се изрече наместо казна ако се исполнети предвидените услови.

Третиот вид се мерките за безбедност кои се изрекуваат по условите предвидени за кривичниот закон. И овој закон кој предвидува задолжително лекување на алкохоличари и наркомани, забрана за вршење на професија или должност, забрана за управување на моторно возило одземање на предмети, протерување на странец. Мерките за безбедност можат да се изречат само кога на сторителот му е изречена мерката казна, односно санкцијата казна.

Нешто за одговорноста и казнувањето на малолетниците. Во Предлогот за донесување на законот се предвидени посебни одредби за одговорност и за казнување на малолетниците. Од воспитните мерки предвидени се дисциплинска мерка и укор и мерка на засилен надзор. Од казните парични казни и казна затвор, до 15 дена. На малолетниците можат да им се изречат и мерки за безбедност како што се задолжително лекување на алкохоличари и наркомани и одземање на предмети и уште и протерување на странец од земјата. Во текстот на предлогот за донесување на законот предвидена е една специфичност која беше карактеристична и во досегашната прекршочна регулатива, а тоа е одговорност и на родителот, односно старателот за сторениот прекршок.

Збор - два за прекршочната постапка. Како една од видовите на казнената постапка, прекршочната постапка содржи истоветни решенија

X/4.-

како и кривичната постапка кои произлегуваат од природата на казнената материја и ја регулира постапката во применатана материјалните одредби на законите во кои се предвидени прекршоците. Во Предлогот на законот за кој сега дискутираме е нагласено дека во прекршочната постапка се применуваат одредбите на законот за кривичната постапка, за основните начела, месната надлежност, последиците од ненадлежност, судир, изземање за обвинет, бранител, поднесоци, замолници, рокови, враќање во поранешна состојба, трошоци, имотно правно барање, донесување и соопштување на одлуките, доставување на писмено повикување, доведување, задржување на лица гаранција и одземање на патни исправи итн. Барањето за прекршочна постапка може да биде поднесено од службено лице на кое му е дадено законско овластување и за мандатно казнување ако казната не ја плати на самото место.

Исто така, новина претставува и мерката притвор. Притворот се определува во траење најповеќе до 15 дена. Во случаите ако обвинетиот не може да го докаже својот идентитет, ако нема живеалиште, или ако со одење во странство може да го оневозможи извршувањето на казната ако постои опасност да го повтори прекршокот, или ќе го оневозможи извршувањето на казна затвор и ако постои опасност од бегство. Притворот може да се определи на образложено барање на подносителот на барањето за поведување на прекршочната постапка. Овде се делува итно против решението со кое е определен притвор обвинетиот има право на жалба во рок од 24 часа до апелациониот суд кој во рок од 48 часа по приемот на предметот е должен да одлучи и да го достави своето решение до Основниот суд. Текот на постапката според законот се води на претрес кој не мора секогаш да се определи, туку само ако судот оцени дека тоа е потребно заради подобро разјаснување на работата, а на кој се повикуваат обвинетиот и неговиот бранител, подносителот на барањето, сведоците и вештаци.

X/5.-

И на крајот да напомам предлогот за донесување на законот за прекршоците предвидува редовни правни средства во кои спаѓаат жалбата против пресудата на првостепениот суд и против другите одлуки донесени од првостепениот суд, а од вонредни правни средства ги предвидува «баран»е за повторување на постапката, на прекршочната постапка и барањето за заштита на законитоста, што е новина во Предлогот.

Предлогот за донесување на законот содржи и посебно поглавје за постапка спрема малолетниците што не би сакал сега со тоа да ве замарам. Според предлогот за донесување на законот скратена постапка се води, а тоа е еден вид посебна постапка се води за брзо и ефикасно одлучување поради специфичностите и итностите на одредени прекршоци предвидени во Законот за царините, Законот за надворешно - трговско работење, Законот за даноци, Законот аз воздушна пловидба и прекршоците во кои е предвидено мандатно казнување.

Нешто околу извршувањето. Според Предлогот за донесување на законот казната затвор со кој е заменета паричната казна мерката за безбедност и воспитните мерки се извршуваат според одредбите за Законот за извршување на санкциите.

Овој Закон е дел од започната реформа на казненото законодавство заедно со кривичниот законик и законот за кривична постапка - Законот за извршување на кривичните санкции кои како што ви е познато се во собраниска процедура или пред собраниска процедура и со него се обезбедува интеграција на системот на казниви дела, на постапката извршување на казнените дела и се надминува дуализмот и пропишување и казнување за прекршоци како вид на казниви дела.

Уште нешто за мандатната казна која веројатно ќе биде по малку интересно. Предвидена е можност мандатно да се казнува. Тоа се за оние дела кои се предвидени со Законот. Мандатните казни ги

X/6.-

изрекуваат лица, ја наплатуваат лица кои се за тоа овластени и може да се третира како еден вид пренесена надлежност и се изрекува само за прекршоци утврдени на самото место. Согласно ова ќе уследи и донесување на посебен закон за мандатно казнување за прекршоци со кој покрај другото воглавно ќе бидат регулирани и предвидени делата казниви како прекршоци, условите за казнување и органите кои ќе ги казнуваат. Една од главните цели на мандатното казнување е рационализацијата на прекршочната постапка, односно избегнување на постапки која понекогаш трае и долго пред се за прекршоци од полесна природа. Едноставно се предвидува можност судовите да се растеретат за полесни и побанални прекршоци. А ако се постави прашањето и дилемата дали на граѓанинот кој во случајот на кој му се изрекува мандатна казна дали му се овозможува правото, можноста своето право да го заштити во втора инстанца, практично тоа би изгледало вака. Ако полицаецот изрече мандатна казна, а граѓанинот да речеме со таа мандатна казна не е задоволен, лицето овластено да поднесува пријава за прекршок во случајов предметот ќе го предаде до надлежниот суд таму ќе има постапка, ќе има пресуда, односно решение на кое граѓанинот ќе има право пак да се обрати до второстепениот орган и да ги заштити своите права.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Дали некој друг бара збор.

ЉУПЧО БЕЛИЧЕВ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, Потребата од донесувањето на овој закон е евидентна од при- чини што беа дадени и во образложението на предлогот за донесување на законот, а тоа е дека тоа е дел од започнатата реформа на казненото законодавство заедно со кривичниот законик, со Законот за кривична

X/7.-

постапка и со него се обезбедува една интеграција на системот на казнените дела. Јас би сакал само да укажам на тоа дека во предлогот за донесување на законот за прекршоци посебно внимание заслужува содржината на членот 5 со истакнување на еден принцип на законитост во определувањето на прекршоците и во пропишувањето на прекршочните санкции. За разлика од постојниот закон во кој се определува прекршокот да може да биде предвиден и со друг пропис, тоа значи не само со закон, туку со прописи на општината, односно со акт, со одлука. Со овој закон прекршокот може да биде определен само со закон и за сите прекршоци се предвидува исклучително судска надлежност. Тоа веројатно поаѓа и од Уставниот основ бидејќи таму е кажано дека само со закон може да се предвиди одреден прекршок, или друго казниво дело.

Во врска со ова би сакал да укажам на следното. Доколку се усвои предложеното решение, а веројатно потребно е така да биде бидејќи е во согласност со Уставот, тогаш одредбите на член 17 став 1 точка 31 и член 29 став 1 точка 10 од Законот за локална самоуправа каде што е утврдено дека во самостојна надлежност на единиците на локалната самоуправа одредуваат престапи и казни кога не се почитуваат прописите на единиците на локалната самоуправа нема да може да се примени. И ќе имаме интересни случаи. Закон донесен пред 8 месеци. со друг закон доаѓа во конфликтна состојба и не може да има примена бидејќи се определува дека прекршокот може да биде определен само со закон. Сега ние имаме една состојба која е присутна, собранијата на општините во интерес на едно поквалитетно одржување на комуналната хигиена заради создавање на едни подобри услови за живеење на граѓаните имаат донесено свои акти и одлуки за комунална хигиена во кои имаат утврдено кои се престапи, односно се што не треба да се прави за да може комуналната хигиена и живеењето во градот да биде поквалитетно. Јас ја имам и одлуката на Собранието на општина Кочани

X/8.-

од 1992 година донесена каде има 9 0 такви вида на прекршоци од изнесувањето на ѓубрето, вода не може каде што сака, одпаден материјал да не може каде што сака да се фрла. Сето ова е во интерес и за тоа сигурно се предвидени санкции со пријава кај судот за прекршоци се тоа во интерес да се овозможи да имаме едно поквалитетно живеење, односно населените места да не ни бидат јавни депонии на ѓубре, односно граѓаните да можат да создадат подобри услови на живеење. Уште 1992 година со заклучокот на Владата, или одлука беше стоеше дека се измени Законот за прекршоци каде што општината не можеше со свој пропис да пропишува прекршоци. И ние имаме 4 години една состојба каде што општинските инспекции кои имаа надлежност да поднесуваат пријави до Судот за прекршоци доколку од една мерка за одржување на комуналната хигиена не биде спроведено, односно некој ја наруши, судовите ги враќаа бидејќи немаат таква надлежност. Ние со овој закон за локалната самоуправа очекувавме многу баш во делот на одржувањето на комуналната хигиена. И во таа смисла и стои ова во членот 17 став 1 точка 31 каде што стои дека општините можат да пропишуваат. Друг орган нема надлежен кој ќе се грижи за одржувањето на комуналната хигиена не во смисла на чистење, туку во смисла на санкционирање на оние кои ја нарушуваат оваа комунална хигиена.

ЉУПЧО БЕЛИЧЕВ:

Ни една Републичка инспекција, ниту пазарните, ниту сообраќајните ниту градежните, немаат таква надлежност. Општинските инспекции немаат надлежност, бидејќи со укинувањето на овој член во постојниот закон за прекршоци, не можат да поднесуваат пријави и сега ќе имаме една состојба, ова нешто да не може да се санкционира. На нас како граѓани не ни е на ниво однесувањето, таа култура за почист град, таа хигиена не е на потребното ниво и ќе имаме ситуации, оние кои тоа ќе го нарушуваат не ќе можат да бидат санкционирани. Значи, ќе има потреба, бидејќи за секој прекршок мора да биде со закон уредено, донесување на закон за комунална хигиена или како сакате кажете го, во кој ќе бидат наброени сите овие можни нарушувања на комуналната хигиена, за да може веќе на основа на тоа, бидејќи ќе бидат утврдени со закон, да може да се поднесуваат пријави и да се овозможи едно квалитетно ниво на живеење во градовите односно во населените места. Таков закон, веројатно е многу тешко во својата содржина да ги содржи сите можни напади на таа хигиена и да ги санкционира, бидејќи тие толку се слични во населените места, толку можат да бидат и различни, во зависност од самото населено место односно од степенот на урбанизацијата. Едно е за населено место село друго е за населеното место град.

Само да резимирам, ние веќе немаме примена на законот за локална самоуправа во делот на можноста советите на единицата на локалната самоуправа да донесуваат одлуки, да утврдуваат престапи за комуналната хигиена. Значи тоа не може да се примени. Значи нема да има ни санкции за тоа, и веројатно, а овде рековме не може со акт на општината тоа да се утврдува, туку мора со закон. Еве јас тоа сакав да предочам дека мора со закон да се уреди тоа, бидејќи секојдневното

живеење во населените места ќе ни биде се понеподносливот затоа што, сепак, репресијата е сеуште еден од начините како ние како граѓани ќе се однесуваме". Ако нема репресија сигурно ние нема најквалитетно да се однесуваме, а со тоа и секојдневното живеење ќе го направиме полошо. Еве тоа мислев за потребно да го кажам затоа што единиците на локална самоуправа многу очекуваат од Законот за локална самоуправа, а овој закон, иако е исти предлагач веќе не дава можност тоа да функционира.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (никој)

Бидејќи никој друг не бара збор го заклучувам претресот.

Ве молам да се повикаат пратениците во салата за да можеме да продолжиме со работа.

Констатирам дека имаме кворум за работа.

Го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

1. Собранието го усвојува предлогот за донесување на закон за трошоците .

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави предлог на закон за прекршоци, при што ќе го има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела на Собранието и од укажувањата од расправата на седницата на Собранието на РМ.

3. Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела на Собранието и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на РМ, да се достави до Владата на РМ и до Министерството за правда.

Кој е за предложениот заклучок, молам да крене рака (59)

Дали има некој против? (нема)

Дали некој се воздржува од гласањето ? (2)

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Преминуваме на осмата точка - Предлог на закон за телекомуникација.

Предлогот на законот, извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени односно поделени.

Отворам општ' претрес.

Молам кој бара збор?

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на предлогот на законот.

Комисијата за сообраќај и врски поднесе амандмани на член 2 став 1 алинеја 7 . Член 4, за додавање нов став 2. Член 10 став 2. Член 16 став 1 и 2 . Член 17 став 17 став 1, 2 и 3. Член 18, за менување на став 1. Член 19 став 1, за менување на точка 5 и за бришење на став 2. За менување на член 22 . Член 23 за менување на став 1 и за додавање нова алинеја 2. За менување на член 24. Член 25 , за додавање нов став 2. За менување на член 29. За менување на член 30, на член 31. Член 34 за менување став 4. Член 38 за додавање три нови става по ставот 1 на алинејата 5. За менување на членот 39. Член 40 став 1 , за менување на точка 2. Член 42 став 1 и за менување на став 2. Член 50 точка 6. Член 65 за менување став 2. Член 82. Член 88 став 1 за додавање нова точка 4-а и на член 89 став 1 за додавање нова точка 6-а со кој се согласил претставникот на Владата и тие се составен дел на текстот на предлогот на законот.

Законодавно - правната комисија поднесе амандман на член 6, член 24 став 1 и за додавање нов член став 4. Член 64 став 1, член 65 став 1 и за менување ц,а став 2. Член 66 за бришење на став 3. Член 89 став 1 точка 6 и за менување на член 94 со кои се согласил претставникот на Владата и тие се составен дел на текстот на Предлогот на законот.

Пратеникот Јован Лазаров поднесе амандман на член 23, за додавање нова алинеја 6 по алинејата 5, по кој Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот на член 2 3 за додавање нова алинеја 6 по алинеја 5, поднесен од пратеникот Јован Лазаров.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Владата го прифаќа амандманот.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (никој)

Амандманот е составен дел на предлогот.

Продолжуваме со претрес по текстот на предлогот на законот.

Дали некој друг бара збор (никој)

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот по текстот на законот и законот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака' (59)

Дали има некој против? (нема)

Дали некој се воздржува од гласањето ? (никој)

Молам да се утврди точниот број на пратеници во салата.

Констатирам дека имаме кворум за работа.

Констатирам дека Собранието го донесе законот за телекомуникации.

Минуваме на деветтата точка - Предлог на одлука за изменување на одлуката за избор на претседатели и членови на комисиите на Собранието на РМ.

Предлогот на одлуката и новиот текст на предлогот на одлуката ви се доставени.

Отворам претрес. Молам кој бара збор? Никој.

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот и Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (60)

Дали има некој против? (нема)

Дали некој се воздржува од гласањето ? (нема)

Констатирам дека Собранието ја донесе одлука та за избор на претседатели и членови на комисиите на Собранието на РМ.

Минуваме на десеттата точка - Предлог на одлука за основање на анкетна комисија на Собранието на РМ за утврдување на одговорноста во врска со увозот на доматиите и краставиците во текот на 1995-1996 година во РМ.

Предлогот на одлуката и извештајот на ЗПК ви се доставени .

Отворам општ претрес. Молам кој бара збор(никој)

Бидејќи никој не бара збор,го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на предлогот на одлуката.

ЗПК поднесе амандман на член 3, за менување на став 1 со кој се согласил претставникот на предлагачот и тој е составен дел на текстот на предлогот на одлуката.

XI/6

Група од 20 пратеници на пратеничката група на ЛП предлагачи на предлогот на одлуката, поднесоа амандман на член 3 за менување на став 3 и тој е составен дел на текстот на предлогот на одлуката.

Пратениците Љупчо Поповски и Туше Гошев поднесоа амандман на член 3 за менување на ставовите 2 и 3 по кои предлагачот не се произнел.

Отворам претрес по амандманот на член 3, за менување на ставовите 2 и 3, поднесени од пратениците Љупчо Поповски и Туше Гошев.

Молам еден од предлагачите да се произнесе.

ЉУПЧО ПОПОВСКИ:

Почитуван потпретседателе почитувани пратеници, веројатно е некое недоразбирање.- Тие одлуки на кои ние поднесовме амандман, пратеничката група на ЛП ги повлече. Јас неznam сега за што станува збор.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Тие се само одложени од седницата.

Точките беа одложени од седницата на која се расправаше и тие останаа како такви и се ставени на дневен ред. Ние работиме по нив. Јас отворив претрес по амандманот на член 3.

Молам дали некој друг бара збор?

Го молам предлагачот, дали се тие повлечени, со оглед на тоа што се на дневен ред.

ЗОРАН ШАПУРИЌ:

Амандманот не се прифаќа.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Амандманот не се прифаќа, што значи дека тие остануваат како такви.

Дали некој друг бара збор? (никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака?(43)

Дали е некој против? (1)

Дали некој се воздржува од гласањето? (3)

Констатирам дека Собранието го усвои амандманот на член 3 за менување на ставовите 2 и 3 поднесен од пратениците Љупчо Поповски и Туше Гошев.

Продолжуваме со претрес по текстот на предлогот на одлуката.

Молам кој бара збор?

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Можеби требаше порано да се јавам, очигледно се работи за одредено недоразбирање затоа што после поднесувањето на амандманот на г-динот Љупчо Поповски и Туше Гошев и повлекувањето односно симнувањето од таа седница на овие точки од дневен ред за наредната седница, во меѓувреме одржала, јас не бев присутен, седница Комисијата за избор и именувања и мислам дека таму се усогласени сите прашања и дека нема ништо спорно во врска со составот. Незнам сега како е по сценариото напишано, не можам да ја следам работата. Вака како што заклучи претседавачот испаѓа дека ние донесуваме одлука да се формира анкетна комисија, меѓутоа составот треба дополнително на некоја друга седница да го утврдуваме, а тоа не би требало да биде така затоа што Комисијата за прашањата на изборите и именувањата, како што јас сум информиран, ги усогласила тие пред- лози од пратеничката група на СДС и дека е се во ред.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Ве молам, дали некој друг бара збор?

За оваа точка нема предложен состав, (реакција на пратениците во салата) од Комисијата, од Комисијата, ве молам, званичен.

Дали некој друг бара збор?

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака?

(Некои од пратениците бара збор)

Ве молам после гласањето. Сега сме во тек на гласање, ве молам.

(Никола Г. Поповски од место бара да се прочита одлуката да се види за што се гласа)

Па, ја имате вие одлуката, сите пратеници.

Ве молам, да завршиме со гласањето, јас ве молам.

Јас повторно го ставам на гласање предлогот и молам, ве молам за внимание.

Предлогот на одлуката го ставам на гласање. Кој е за?

Повелете. (Збор побара Никола Г. Поповски)

НИКОЛА Г. ПОПОВСКИ:

Со оглед дека во Собранието се поднесени амандмани, повлечени амандмани, Комисијата за избор и именување има поднесено амандмани кои не се очигледно во процедура, а со оглед дека малку се измеша целата работа, на пример јас сум предложен од Либералната партија во

состав на едната комисија, меѓутоа, после сето ова сум доведен во заблуда, јас не прифаќам да сум во составот, не бев ни консултиран кога бев предложен и не прифаќам. Меѓутоа, сега сум доведен во заблуда што ние всушност гласаме и мислам дека тоа не е само со мене, туку со еден можеби не поголем, ама со еден дел од пратениците.

Јас би го замолил потпретседателот, со оглед дека одлуката не е воопшто голема, ако може конечно да ни прочита за што ние ќе се изјасниме. Јас лично не сум во состојба да оценам ние за што се изјаснуваме во овој момент.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Еве, повелете, тоа ќе го направам.

Член 1.

Со оваа одлука се основа Анкетна комисија за утврдување на одговорноста за увозот на краставици и домати во текот на 1995 и 1996 година во РМ.

Комисијата врз основа на наодите ќе изготви и на Собранието ќе му поднесе извештај со Предлог на мерки.

Член 2.

Се задолжува Комисијата во извршувањето на задачите да соработува со надлежните министерства и другите државни органи што можат да придонесат за утврдување на состојбите.

Член 3.

Комисијата брои 7 члена. Во Комисијата се застапени претставници на сите пратенички групи во Собранието како и претставник на независните пратеници.

Се задолжува Комисијата за прашањата на изборите и именувањата да предложи Предлог одлука за состав на Анкетната комисија и за раководител на истата.

Член 4.

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Сл.весник на РМ".

Дали сте задоволен, г-дине Поповски?

Благодарам.

Ве молам, сега,, кој е за Предлогот на одлуката.

(Некои од пратениците бара збор)

Јас го завршив претресот ве молам. Претресот е заклучен. Ве молам, претресот е заклучен.

Аце Коцевски бара збор процедурално.

АЦЕ КОЦЕВСКИ:

Во меѓувреме бев информиран дека Комисијата за прашањата на изборите и именувањата утврдила амандмани на оној предлог што ние го дадовме за составот на втората анкетна комисија за извршените набавки, додека за оваа Анкетна комисија за кое зборуваме и сосема е во право г-динот Никола Поповски, Комисијата заклучила дека го прифаќа предлогот што го дале 20 пратеници од пратеничката група на ЛП и од тие причини нема амандман. Недоразбирањето е настанато веројатно затоа што од Комисијата не е испратен званичен допис до Собранието за официјален предлог затоа што веќе помина овој амандман што го предложи Љупчо Поповски. Тука е целата забуна. Испаѓа дека предлогот на пратеничката група на ЛП за состав на Комисијата е прифатен од страна на Комисијата за прашања на изборите и именувањата и нема проблем тоа да се заврши уште денеска.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Ве молам, предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Молам, кој е за?

61 пратеник гласаа "за".

Дали има некој против?

Никој.

Дали некој се воздржува од гласање? (не) Констатирам дека Собранието ја донесе одлуката за основање на Анкетна комисија на Собранието на РМ за утврдување одговорност во врска со увозот на доматиите и краставиците во текот на 1995 и 1996 година во РМ.

Комисијата ќе предложи состав на една од наредните седници.

Точка 11 - Предлог на одлука за основање на Анкетна комисија за разгледување на прашањата во врска со извршените набавки од страна на министерствата и Владата на РМ од буџетските средства од 1994, 1995 и првите три месеци од 1996 година.

Предлогот на одлуката и извештајот на ЗПК ви се доставени односно поделени.

Отворам општ претрес. Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на предлогот на одлуката.

Група од 20 пратеници на Пратеничката група на ЛП предлагачи на предлогот на одлуката поднесоа амандман на член 3 за менување на ставовите 2 и 3 и тоа е составен дел на текстот на предлогот на одлуката.

ЗПК поднесе амандмани на насловот на член 1 и на член 3 за менување на став 1, со кој се согласи претставникот на предлагачот и тие се составен дел на -текстот на предлогот на одлуката.

Пратениците Љупчо Поповски и Туше Гошев поднесоа амандман на член 3 за менување на ставовите 2 и 3 по кои предлагачот не се произнел.

Комисијата за прашања на изборите и именувањата поднесе амандман на член 3 за менување на став 3 по кои предлагачот не се произнел.

Отворам претрес по амандманот на член 3 за менување на ставовите 2 и 3 поднесен од пратениците Љупчо Поповски и Туше Гошев.

Молам еден од предлагачите да се произнесе, од предлагачите на одлуката.

ЗОРАН ШАПУРИЌ:

Со оглед дека има два амандмана и да не се јавуваме два пати, овој амандман не се прифати, се прифаќа амандманот на Комисијата.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

После, ве молам.

Значи, овој амандман не се прифаќа.

Дали некој друг бара збор?

Има збор г-динот Љупчо Поповски.

ЉУПЧО ПОПОВСКИ:

Јас се извинувам, но морам да реагирам, ова е апсурд, мислам предлагачот, не го прифаќа нашиот амандман кој што фактички помина

низ Комисијата за избори и именувања. Ние предлагавме целата работа да оди преку Комисијата. Мислам да биде јасно.

БЛАЖЕ ФИЛИПОВСКИ:

Дали вие го повлекувате амандманот, г-дине Поповски?

Не.

Дали некој друг бара збор, ве молам) (не)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот, и амандманот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака?

50 пратеници гласаа "за".

Дали е некој против? (не)

Дали некој се воздржува од гласање?

3 пратеници.

Констатирам дека Собранието го усвои амандманот на член 3 за менување на ставовите 2 и 3, поднесен од пратениците Љупчо Поповски и Туше Гошев.

Отворам претрес по амандманот на член 3 за менување на став 3 поднесен од Комисијата за прашања на изборите и именувањата.

Предлагачот на одлуката го прифати овој амандман.

Продолжуваме со претрес по текстот на предлогот на одлуката, да и тоа е составен дел на одлуката.

Молам, кој бара збор?

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака?

60 пратеници гласаа "за".

Дали има некој против? (не)

Дали некој се воздржува од гласање? (не)

Констатирам дека Собранието ја донесе одлуката за основаше на Анкетна комисија за разгледување на прашањата во врска со извршените набавки од страна на министерствата и Владата на РМ од средствата на буџетот на Републиката во 1994 и 1995 и првите три месеци од 1996 година.

Бидејќи дневниот ред е исцрпен, ја заклучувам 46-тата седница на Собранието на Република Македонија.

(Седницата заврши во 17,00 часот)